

Stakes

VUOSIKERTOMUS 2002 ÅRSBERÄTTELSE 2002

Sisällys

Innehåll

Mikä Stakes on <i>Vad är Stakes</i>	1
Pääjohtajan katsaus <i>Generaldirektörens översikt</i>	2
Stakes tänään <i>Stakes idag</i>	4
Toimintaympäristö <i>Verksamhetsmiljön</i>	6
SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUT <i>SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSTJÄNSTER</i>	8
Terveystaloustieteen keskus CHES <i>Centrum för hälsoekonomi CHES</i>	12
HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMINEN <i>VÄLFÄRDS- OCH HÄLSOFRÄMJANDE</i>	16
Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi <i>Att bedöma sociala konsekvenser och hälsoeffekter</i>	20
STAKESTIETO <i>STAKESINFORMATION</i>	24
Rekisteripohjainen tutkimus <i>Registerbaserad forskning</i>	28
ULKOMAANAVUN YKSIKÖ <i>ENHETEN FÖR INTERNATIONELLT UTVECKLINGSSAMARBETE</i>	32
Pohjoinen ulottuvuus <i>Den nordliga dimensionen</i>	34
ALUEYHTEISTYÖRYHMÄ <i>GRUPPEN FÖR REGIONALT SAMARBETE</i>	38
HALLINTOPALVELUT <i>ADMINISTRATION</i>	40
Johtoryhmä ja neuvottelukunta <i>Ledningsgrupp och delegation</i>	42
Organisaatio <i>Organisation</i>	43
Stakestalo <i>Stakeshuset</i>	44
Taloudellinen katsaus <i>Ekonomisk översikt</i>	46
Tuotto- ja kululaskelma <i>Intäkts- och kostnadskalkyl</i>	48
Tase <i>Balansräkning</i>	50
Yhteystiedot <i>Kontaktinformation</i>	52

MIKÄ STAKES ON * VAD ÄR STAKES

Stakes

STAKES ON ASIAANTUNTIJAKESKUS, JOKA TUOTTAA JA VÄLITTÄÄ SOSIAALI- JA TERVEYSALAN TIETOA SEKÄ TUTKII JA KEHITTÄÄ ALAN PALVELUITA. STAKES TOIMII TIIVISSÄ YHTEISTYÖSSÄ SOSIAALI- JA TERVEYSALAN TOIMIJOIDEN KANSSA. MUITA YHTEISTYÖTAHOJA OVAT MUUT HALLINNONALAT, TUTKIMUSLAITOKSET, LAINSÄÄTÄJÄT, JÄRJESTÖT JA YRITYKSET.

STAKES ÄR ETT SAKKUNNIGORGAN, SOM PRODUCERAR OCH FÖRMEDLAR KUNNANDE INOM SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDEN SAMT FORSKAR I OCH UTVECKLAR SERVICE PÅ OMRÅDET. STAKES FUNGERAR I NÄRA SAMARBETE MED AKTÖRERNA INOM SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDEN. ANDRA SAMARBETSPARTER ÄR ÖVRIGA FÖRVALTNINGSGRENAR, FORSKNING SINSTITUT, LAGSTIFTARE, ORGANISATIONER OCH FÖRETAG.

VUOSI 2002 OLI STAKESIN KYMMENES TOIMINTAVUOSI. KERTOMUKSEN KUVAKORTIT KERTO VAT YHTEISKUNNALLISISTA ILMIÖISTÄ JA STAKESIN VASTAUKSISTA NIIHIN KYMMENVUOTISEN TAIPALEEN AIKANA.

VUOSIKERTOMUKSESTA ON JULKAISTU VERKKOVERSIO OSOITTEESSA WWW.STAKES.FI/TIETOA/VUOSIKERTOMUS

ÅR 2002 UTGJORDE STAKES TIONDE VERKSAMHETSÅR. BILDUPPSLAGEN I VERKSAMHETSBERÄTTELSEN HANDLAR OM SAMHÄLLELIGA FENOMEN OCH STAKES SVAR PÅ DEM UNDER DESS TIOÅRIGA HISTORIA.

Kymmenvuotias tähyää tulevaan *Tioåringen blickar in i framtiden*

VAPPU TAIPALE

"Vuonna 2002 sosiaali- ja terveysala nousi keskustelujen keskiöön ja poliittiselle agendalle. Laman pitkä varjo viipyy kuitenkin alanyllä: palvelujen rahoitus ja henkilöstön tilanne puhuttavat. Stakes oli avainpaikalla tiedon tarjoajana ja alan kehityksen arvioijana."

"År 2002 diskuterades social- och hälsovårdssektorn livligt och den blev ett centralt tema på den politiska agendan. Den ekonomiska nedgången och dess följder kastar i alla fall djupa skuggor på branschen: tjänsternas finansiering och personalens situation är teman som engagerar. I egenskap av informationsproducent och utvärderare av branschens utveckling hade Stakes en framskjuten roll."

Sosiaali- ja terveysala elää vahvasti kansalaisten arjessa mukana, ja Stakesin työ antaa pohjaa keskusteluille. Lasten asema sekä työn ja perheen yhteensovittaminen ovat kansalaisia askarruttavia asioita. Uudelleen ilmaantunut, kasvussa oleva lapsikäyhyys nousi kansalaisten tietoisuuteen. Teemat saivat vauhtia ja syvyyttä Stakesin tutkimusten pohjalta. Vanhustenhuollon tulevaisuus puhutti sekä kansallisesti että kansainvälisesti. Stakesin osaamista tarvittiin. Mielenterveystyöhön, päihdehuoltoon ja asumispalveluihin rakennettiin yhdessä kuntakentän kanssa laatusuosituksia, jotka suuntaavat palvelujen kehittämistä.

Kansallinen terveyshanke sai rinnalleen sosiaalialan hankkeen, jossa Stakesilla on vahva asema – onhan selvitysmiehenä yllijohtajamme Matti Heikkilä. Molemmat hankkeet nostavat samalla näkyville kysymyksen valtion ohjauskeinoista. Stakesin roolina on arvioinnin ja seurannan lisäksi tieto-ohjaus: kuntien ja päätöksentekijöiden saataville tuotetaan tutkimuksen, kehittämishankkeitten ja tilastovertailujen antamaa tietoa.

Stakesin uusi tuhti tietopaketti "Suomalaisten hyvinvointi 2002" kartoitti kansalaisten elinoloja, hyvinvointipolitiikan onnistumista ja suomalaisia tapoja vastata hyvinvoinnin ongelmiin. Nyt joka toinen vuosi tuotetaan kansalaisten ja päätöksentekijöiden käyttöön palvelujärjestelmää kuvaava palvelukatsaus ja joka toinen vuosi hyvinvointikatsaus.

Stakes muutti kesällä uusiin vuokratiloihin, jotka edustavat kestävästä kehitystä. Vanha juuresvarastomiljöö muuttui toimistoiksi, ja uudisrakennus toistaa Helsingin merellisen fasadin tiiliarkkitehtuuria. Stakes on nyt saanut rakennetun muodon! Esteettömyyttä, läpinäkyvyyttä, yhteisyyttä, läheisyyttä.

Vuoden lopulla juhlittiin Stakesin kymmenvuotispäivää. Hienoa, että historiamme on jo näin pitkä, mutta tähyämme hanakasti tulevaisuuteen.

Social- och hälsovårdssektorn är en central del av medborgarnas vardag och det arbete som Stakes utför är ett viktigt bidrag till diskussionerna. Barnens ställning och sammanjämkningen av arbete och familj är angelägenheter som engagerar medborgarna. Ett diskussionstema har varit barnfamiljernas ökande ekonomiska börda. Stakes undersökningar gjorde att frågorna nyanserades och fick ökat djup. Äldreomsorgens framtid stod i fokus både nationellt och internationellt. Stakes kunskaper behövdes. De kvalitetsrekommendationer inom den psykiska vården, missbrukarvården och boendeservicen som under året arbetades fram i samråd med kommunerna vägleder servicens utveckling.

Det nationella hälsovårdsprojektet kompletterades med ett projekt inom socialvården. Stakes har en synlig position i sammanhanget – vår överdirektör Matti Heikkilä är utredningsman för projektet som berör socialvården. Statens styrfunktion har uppmärksammat i båda projekten. Utöver utvärdering och uppföljning har Stakes sin givna roll som informationsproducent: kommuner och beslutsfattare förses med den information som forskningen, olika utvecklingsprojekt och statistiska jämförelser vid Stakes genererar.

Det aktuella och omfattande informationspaketet om finländarnas välfärd (Suomalaisten hyvinvointi 2002) kartlade medborgarnas levnadsförhållanden, resultatet av välfärdspolitiken och finländska sätt att tackla välfärdproblemen. Utbudet av informationspaket kommer i framtiden att omfatta dels en serviceöversikt som utges vartannat år, dels en välfärdsöversikt som också den utkommer vartannat år. Översikttema är avsedda för vanliga medborgare och beslutsfattare.

På sommaren flyttade Stakes in i nya hyrtrymmen, som representerar hållbar utveckling. Ett uttjant rotsaksförråd byggdes om till ett kontorsutrymme. Helsingfors tegelarkitektur och den omgivande havsmiljön satte sin prägel på nybygget. Stakes är inhyst i en byggnad som återspeglar dess verksamhet! Tillgänglighet, transparens, gemenskap, närhet.

I slutet av året inföll Stakes tioårsjubileum, som kantades av festligheter. Det är fint att vår historia redan sträcker sig över ett decennium. Våra blickar dras i alla fall oemotståndligt till de utmaningar som väntar på oss.

Vappu Taipale
pääjohtaja
generaldirektör

Stakes tänään

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus Stakes on sosiaali- ja terveysministeriön alainen asiantuntijakeskus. Vuosi 2002 oli Stakesin kymmenes toimintavuosi.

Toiminta-ajatus

Stakes edistää hyvinvointia ja terveyttä sekä toimii laadukkaiden ja tuloksellisten sosiaali- ja terveyspalveluiden turvaamiseksi koko väestölle yhtäläisin perustein. Se tuottaa ja välittää sosiaali- ja terveysalan tietoa ja osaamista päättäjille ja alan toimijoille. Stakesin ydintoimintoja ovat tutkimus, kehittäminen ja tietovarannot.

Visio

Vuonna 2007 Suomi on dynaaminen ja monisärmäinen tietoyhteiskunta, jossa Stakes edistää hyvinvointia ja terveyttä, kestäväää kehitystä ja tasa-arvoa. Stakes vaikuttaa sosiaali- ja terveysalan tiedon ja osaamisen kärjessä. Se luo uudenlaisia tutkimuksen, kehittämisen ja tietovarantojen yhdistelmiä ja tiedon hyödyntämisen käytäntöjä. Stakes on tavoiteltu yhteistyökumppani kotimaassa ja kansainvälisesti. Yhteisönä se kannustaa luovuuteen ja yhteistoimintaan.

Stakes i dag

Forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården Stakes är ett expertorgan som administrativt är underställt social- och hälsovårdsministeriet. År 2002 utgjorde Stakes tionde verksamhetsår.

Verksamhetsidén

Stakes främjar välmåga och hälsa samt strävar efter att garantera högklassiga och effektiva social- och hälsovårdstjänster för hela befolkningen på lika grunder. Stakes producerar och förmedlar information, kunskap och kunnande inom social- och hälsovården till beslutsfattare och aktörer inom området. Stakes är ett sakkunnigorgan som inriktar sin verksamhet på forskning, utvecklingsarbete och databaser.

Visionen

Finland är år 2007 ett dynamiskt och mångfasetterat informations-samhälle, där Stakes strävar efter välfärd, hälsa, jämlikhet och hållbar utveckling. Stakes går i spetsen i fråga om att producera kunskap och kunnande inom social- och hälsovården. Nya kombinationer av forskning, utvecklingsarbete och information samt nya sätt att utnyttja kunskapen skapas. Stakes är en efterfrågad samarbetspartner både i hemlandet och internationellt. Arbetsgemenskapen sporrar till kreativitet och samarbete.

Stakesin perustehtävät

- sosiaali- ja terveydenhuollon toiminnan ja kehityksen seuranta ja arviointi
- tutkimus- ja kehittämistoiminta
- kotimaisen ja kansainvälisen tiedon jalostaminen ja osaamisen kehittäminen
- tilastojen ja rekistereiden ylläpito
- vaikuttaminen sosiaali- ja terveyspolitiikkaan

Lainsäädännön lisäksi toimintaa ohjaavat myös valtioneuvoston sosiaali- ja terveydenhuollon tavoite- ja toimintaohjelma, sosiaali- ja terveysministeriön strategia sekä ministeriön ja Stakesin välinen tulossopimus.

Toiminnan painopisteet

Stakesissa johtamisen välineenä on Balanced Scorecard eli tasapainoisen onnistumisen menetelmä. Se suuntaa toimintaa seuraaviin kansallisiin vaikuttavuustavoitteisiin:

- Sosiaali- ja terveyspalvelut toimivat asiakaslähtöisesti ja saumattomasti.
- Sosiaali- ja terveysala käyttää toiminnan taloudellisuutta, tehokkuutta ja vaikuttavuutta parantavia menetelmiä.
- Alueelliset ja sosiaaliset hyvinvointierot pysyvät hallinnassa.
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen otetaan huomioon kaikessa päätöksenteossa.
- Sosiaali- ja terveysalan tieto-ohjaus toimii vuorovaikuttaisesti ja tuloksellisesti.
- Keskeiset asiakkaat käyttävät ja arvostavat Stakesin palveluita ja tuotteita.

Stakes grundläggande uppgifter är

- att uppfölja och utvärdera verksamheten och utvecklingen inom social- och hälsovården
- att bedriva forsknings- och utvecklingsarbete inom social- och hälsovården
- att vidareutveckla inhemsk och internationell information och utveckla kunskap och kunnande
- att upprätthålla statistik och register
- att inverka på social- och hälsovårdspolitiken

Vid sidan av dessa lagstadgade uppgifter styrs Stakes verksamhet även av det av statsrådet godkända målsättnings- och verksamhetsprogrammet, social- och hälsovårdsministeriets strategi och resultatavtalet mellan ministeriet och Stakes.

Tyngdpunktsområden

I Stakes används en metod för balanserad styrning, Balanced Score Card. Metoden riktar in på följande mål på nationell nivå:

- Social- och hälsovårdstjänsterna fungerar kundcentrerat och flexibelt.
- Inom social- och hälsovården utnyttjas arbetsmetoder som förbättrar deras effekt och effektivitet.
- De regionala och sociala välfärdsskillnaderna är under kontroll.
- Välfärd och hälsa beaktas i allt beslutsfattande.
- Informationsstyrningen inom social- och hälsovården är effektiv och fungerar genom växelverkan.
- De viktigaste kunderna använder och uppskattar Stakes tjänster och produkter.

Yhteiskunta ympärillämme *Samhället omkring oss*

Kymmenen vuoden toimintansa aikana Stakes on lunastanut paikkansa suomalaisessa yhteiskunnassa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän tutkijana, arvioijana ja kehittäjänä. Stakes toimii tiiviissä yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa.

Under sin tioåriga verksamhet har Stakes levt upp till de förväntningar som har ställts på det i det finländska samhället. Stakes undersöker, utvärderar och utvecklar servicesystemet inom social- och hälsovården i nära samarbete med social- och hälsovårdsministeriet.

Valtioneuvosto teki huhtikuussa 2002 terveydenhuollon tulevaisuuden turvaamisesta periaatepäätöksen, joka perustui Kansallisen terveysprojektin esityksiin. Viime vuosina terveydenhuollon toimintaedellytyksissä ja palvelujen saatavuudessa on ollut yhä enemmän ongelmia. Nyt tavoitteena on turvata hoidon saatavuus ja korkea laatu maan eri osissa siten, että potilaiden tasavertaisuus säilyy joka suhteessa.

Sosiaali- ja terveysministeriö käynnisti sosiaalialan kansallisen kehittämisohjelman lokakuussa 2002. Ohjelma on suunniteltu toimivaksi tiiviissä vuorovaikutuksessa kansallisen terveydenhuollon hankkeen kanssa. Hanke valmistelee ne toimenpiteet, joita tarvitaan sosiaalialan kehittämiseksi ja ongelmien ratkaisemiseksi.

I april 2002 fattade statsrådet ett principbeslut om att trygga framtiden inom social- och hälsovården. Beslutet grundade sig på förslag från det nationella hälsovårdsprojektet, som bl.a. uppmärksammade de ökande bristerna inom social- och hälsovårdens verksamhetsförutsättningar och servicens tillgänglighet. Syftet är nu att i alla delar av landet säkerställa vårdens tillgänglighet och höga kvalitet så att patienternas rätt till behandling på samma grunder tryggas i alla avseenden.

Kertomusvuoden aikana Suomessa kiinnitettiin huomiota erityisesti lasten ja lapsiperheiden ongelmiin. Psykososiaalisesta huonovointisuudesta kertovat muun muassa julkisuudessaakin paljon esillä olleet nuorten väkivalta-teot. Keväällä 2002 hallitus antoi eduskunnalle lapsipoliittisen selonteon, jonka esityöt tehtiin Stakesissa.

Pienten lasten perheiden köyhyyden osoittaminen johti eduskunnassa välikysymyksiin ja hallituksen käsittelyyn. Myös Stakesilta odotetaan tietoa ja aloitteita vaihtoehtoista lähestymistavoista, joilla ongelmia voitaisiin ratkoa. Vaikka lapsiperheisiin kohdistuvat ongelmat nousivat vuonna 2002 vahvasti esille, kaiken kaikkiaan suomalaiset lapset voivat paremmin kuin koskaan aikaisemmin.

Kansainvälinen yhteistyö korostuu

Euroopan unioni laajenee ja saa lähivuosina uuden perussopimuksen. Sosiaalipolitiikkaan ja terveyteen liittyvät kysymykset nousevat vahvemmin esille. Lainsäädännön lisäksi Euroopan unioni vaikuttaa suomalaiseen järjestelmään muilla politiikan aloilla tehdyillä linjauksilla ja yhteisöoikeuden päätöksillä. Tärkeä roolinsa EU-maiden sosiaaliturvajärjestelmien uudistamisessa on myös niin sanotulla avoimen koordinaation menetelmällä. Avoimen koordinaation mukaisesti EU-jäsenvaltiot tekevät kansallisia sosiaalisen ulottuvuuden uudistamiseen liittyviä suunnitelmia, jotka kootaan Brysselissä yhteen. Stakes avustaa suunnitelmien tekemisessä sosiaali- ja terveysministeriötä. Suunnitelmat syrjäytymisen ja köyhyyden ehkäisystä sekä kansallinen eläkestrategia on jo laadittu. Tekeillä ovat syrjäytymisohjelman tarkistaminen, terveydenhuollon ja vanhustenhuollon suunnitelmat sekä kannustimiin liittyvät kysymykset.

Stakes on kansainvälisestikin arvioituna suuri ja arvostettu yhteistyökumppani ja tutkimuslaitos. Stakesin tutkimusryhmillä on vilkasta kansainvälistä yhteistyötä ja monikansallisia verkostoja. Meneillään on useita EU-rahoitteisia hankkeita. Stakeslaiset toimivat varsinkin Euroopan unionin ja Maailman terveysjärjestön WHO:n erilaisissa asiantuntijatehtävissä.

I oktober 2002 inledde social- och hälsovårdsministeriet ett nationellt utvecklingsprojekt inom socialvården för konkreta förslag på åtgärder som behövs för att utveckla socialsektorn och lösa problemen. Programmet fungerar i nära anslutning till det nationella hälsovårdsprojektet.

Barnens och barnfamiljernas utsatta läge diskuterades i Finland under verksamhetsåret. Psykosocialt illamående bland unga kanaliseras i våldsdåd, som gav stora rubriker. Våren 2002 gav regeringen till riksdagen en barnpolitisk redogörelse, som Stakes var med om att arbeta fram.

Interpellationerna i riksdagen och regeringsbehandlingen var andra inlägg i diskussionen om fattigdomen bland barnfamiljer. Förväntningar ställs på Stakes dels på alternativa betraktelsesätt, dels på förslag hur problemen går att lösa. Även om år 2002 var ett år då barnfamiljernas problem stod i fokus mår finländska barn generellt sett bättre än någonsin tidigare.

Internationellt samarbete betonas

Europeiska unionen utvidgas och ett nytt grundfördrag träder i kraft de närmaste åren. Frågor i anslutning till socialpolitik och hälsa blir viktiga i medlemsländerna. Europeiska unionen inverkar på förhållandena i Finland på många plan. När socialskyddssystemet ses över kommer Europeiska unionen att tillämpa en metod för öppen samordning, vilket innebär att medlemsländerna först gör upp egna planer på reformer av den sociala dimensionen. Sedan samordnas planerna i Bryssel. Stakes bistår social- och hälsovårdsministeriet med den nationella översynen. Ministeriet har redan gjort upp planer för att förhindra utslagning och fattigdom. Samma gäller en nationell pensionsstrategi. Som bäst förbereds planer för social- och hälsovården, äldreomsorgen och frågor som ansluter sig till de ekonomiska incitamenten.

I internationell jämförelse är Stakes en betydande och välrenommerad samarbetspartner och forskningsinstitut. Stakes forskningsgrupper har ett livligt internationellt samarbete och multinationella nätverk. Många EU-finansierade projekt pågår. Europeiska unionen och Världshälsoorganisationen tar kontinuerligt i anspråk det expertkunnande som anställda vid Stakes besitter.

Sosiaali- ja terveystalvelut *Social- och hälsovårdstjänster*

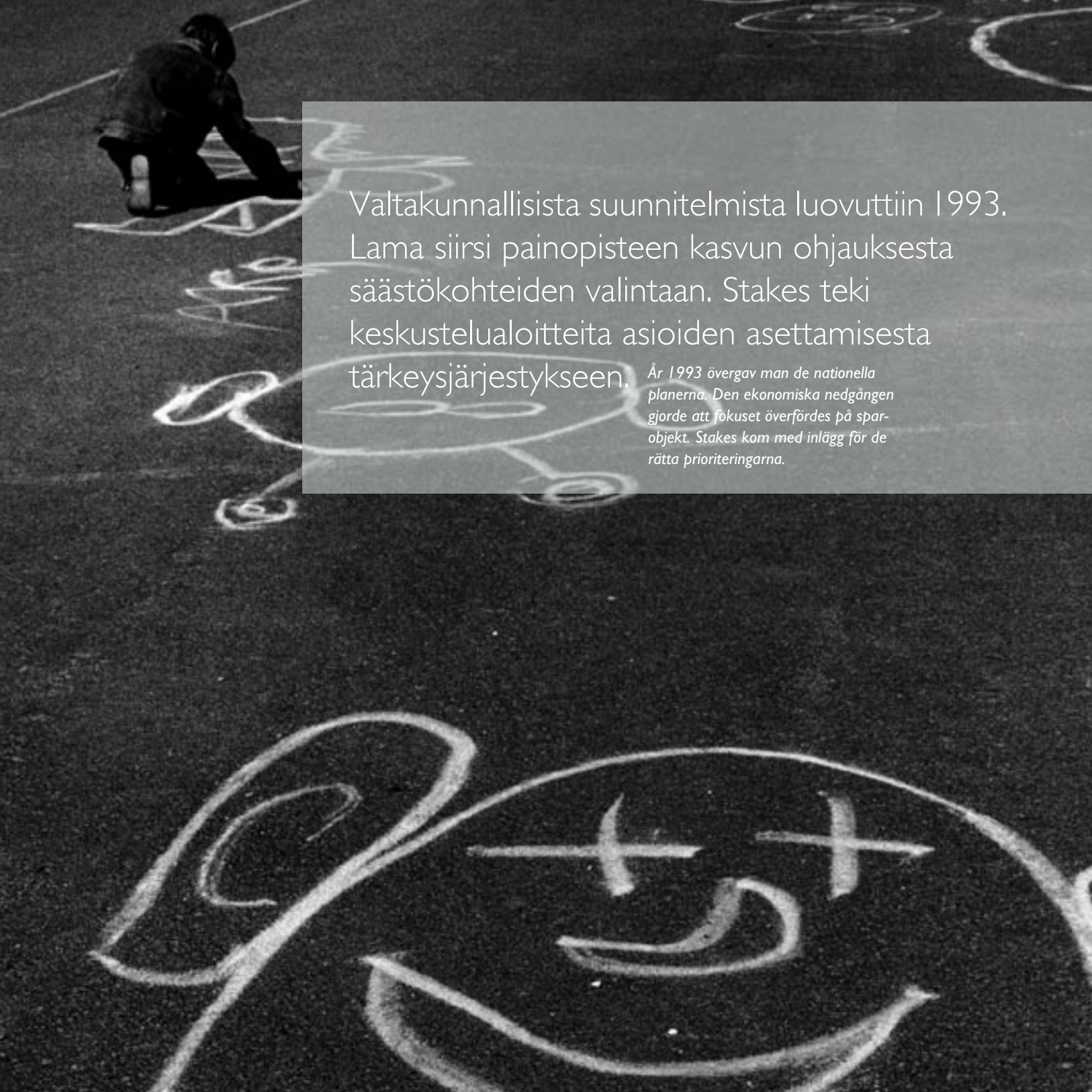
Sosiaali- ja terveystalvelut -tulosalue tutkii sosiaali- ja terveystalveluja sekä hyvinvointia ja terveyttä. Se tukee asiakaslähtöisten, oikeudenmukaisten ja tehokkaiden sosiaali- ja terveystalveluiden kehittämistä kansalaisille.

Resultatområdet Social- och hälsovårdstjänster forskar i social- och hälsovårdstjänster samt välfärd och hälsa. Det understödjer utvecklingen av rättvisa och effektiva tjänster på området, vilka utgår från medborgarnas behov.

A photograph of two elderly women. The woman on the left is wearing a dark quilted jacket and a dark headscarf, looking down with a slight smile. The woman on the right is wearing a light-colored patterned top and has her arms around the first woman, smiling broadly. The background is slightly blurred, showing some greenery.

Väestövastuu muutti kuntien toimintaa ja vahvasti perhekeskeistä työtapaa. Kymmenen kunnan kokeilun jälkeen Stakesin asiantuntijat kouluttivat uuteen toimintamalliin ja arvioivat sen vakiintumista.

Befolkningsansvaret ändrade på kommunernas verksamhet och förstärkte ett familjecentrerat arbetssätt. Efter ett experiment i tio kommuner och utbildning på området utvärderade experterna vid Stakes hur verksamhetsmodellen fungerade.

Valtakunnallisista suunnitelmista luovuttiin 1993. Lama siirsi painopisteen kasvun ohjauksesta säästökohteiden valintaan. Stakes teki keskustelualoitteita asioiden asettamisesta tärkeysjärjestykseen.

År 1993 övergav man de nationella planerna. Den ekonomiska nedgången gjorde att fokuset överfördes på sparobjekt. Stakes kom med inlägg för de rätta prioriteringarna.

Tulosalue tuottaa tietoa, jota voidaan käyttää päätöksentekoon kaikilla tasoilla. Tulosalue toimii tiiviissä yhteistyössä sosiaali- ja terveysalan toimijoiden kanssa. Muita yhteistyötahoja ovat muut hallinnonalat, tutkimuslaitokset, lainsäätäjät, järjestöt ja yritykset.

Tulosalue koostuu kymmenestä ryhmästä. Henkilöstön määrä vuonna 2002 oli keskimäärin 155.

Resultatområdet skapar information som kan användas på alla nivåer inom beslutsfattande. Resultatområdet samarbetar aktivt med aktörer inom social- och hälsovården liksom med övriga förvaltningsområden, forskningsinstitut, lagstiftare, organisationer och företag.

Resultatområdet består av tio grupper. Det genomsnittliga antalet anställda år 2002 uppgick till 155.

Työtä tehdään yhteishankkeissa

Tavoitteena on ollut yhteistyöhankkeiden lisääminen ja tässä on onnistuttu. Vuonna 2002 ulkopuolisen rahoituksen määrä kaksinkertaistui vuoteen 2000 verrattuna. Suomen Akatemialta saatiin entistä enemmän tutkimusmäärärahoja, ja EU-rahoituksen määrä kasvoi. Myös kuntien ja kuntayhtymien kanssa tehtävä hankeyhteistyö laajeni.

Kertomusvuonna tulosalueen rahoituksesta 60 prosenttia kätettiin budjettivaroista ja 40 prosenttia oli ulkopuolista rahoitusta.

Vuoden 2002 painoalueita olivat mielenterveysongelmista kärsivien, ikääntyvien ja vammaisryhmien palvelutarpeiden selvittäminen. Muita tutkimus- ja kehittämistoiminnan avainalueita olivat erikoissairaanhoidon ja vanhustenhuollon benchmarking-toiminnan laajentaminen sekä erityispäivähoiton kehittäminen.

Laatusuosituksien uusina ohjaajina

Sosiaali- ja terveysministeriön tavoite- ja toimintaohjelma toi mukanaan uuden ohjausmenettelyn, jossa yhteistyössä eri toimijoiden kanssa laaditaan kansalliset laatusuosituksien erityistä kehittämistä vaativille palvelualueille. Ohjelmassa nostettiin esiin kuusi kehittämisaluetta, joilla tehtävää suositustyötä Stakes koordinoi. Sosiaali- ja terveyspalvelut -tulosalueen tehtäväksi tuli vastata neljän suosituksen laatimisesta.

Kertomusvuoden alkuun mennessä valmistuivat vanhustenhuollon ja mielenterveyspalvelujen laatusuosituksien. Vuoden

Arbete i gemensamma projekt

Syftet har varit att öka antalet samarbetsprojekt, något som man har lyckats med. Jämfört med nivån två år tidigare hade den externa finansieringen fördubblats fram till år 2002. Forskningsanslagen från Finlands Akademi ökade. Samma gäller finansieringen från EU. Projektsamarbetet med kommuner och samkommuner blev mera omfattande.

Under verksamhetsåret täckte statliga budgetanslaget 60 % av resultatområdets kostnader. Den externa finansieringen uppgick till 40 %.

År 2002 fokuserade resultatområdet bl.a. på servicebehovet hos klienter med mentala problem, äldre och handikappade. Andra viktiga insatser inom forskningen och utvecklingen var att utsträcka prestandajämförelserna, s.k. benchmarking, till att omfatta specialsjukvården och äldreomsorgen. Vidare utvecklades specialdagvården.

Kvalitetsrekommendationer styr verksamheten

Social- och hälsovårdsministeriets mål- och verksamhetsprogram genererade en ny metod där man tillsammans med olika aktörer utarbetar nya nationella kvalitetsrekommendationer för serviceområden som kräver utvecklingsinsatser. I programmet uppmärksammas sex olika utvecklingsområden som Stakes koordinerar utvecklingsarbetet för. Resultatområdet ansvarar för framtagandet av fyra kvalitetsrekommendationer.

Kvalitetsrekommendationer inom äldreomsorg och mentalvårdstjänster presenterades i början av verksamhetsåret. Kommunerna och länen understöddes i tillämpningen av dem.

aikana tulosalue tuki kuntia ja läänejä niiden käyttöön ottamisessa. Vuoden lopussa valmistuivat vammaisten asumispalveluiden laatusuosituksot, jotka otetaan käyttöön vuoden 2003 aikana. Myös apuvälinepalveluita koskevat suositukset luovutettiin sosi-aali- ja terveysministeriölle hyväksyttäväksi.

Vanhusten palveluiden kehittäminen jatkui useilla tutkimus- ja kehittämishankkeilla, joiden tavoitteena on saada vanhuksil-le toimivia ja kokonaisvaltaisia palveluja.

Vanhustenhuollon RAI-laadunarviointijärjestelmään perustuva laitoshoidon vertaiskehittäminen eteni vuoden aikana, ja se otettiin käyttöön useissa kymmenissä kunnissa ja toimintayksiköissä. Järjestelmä mahdollistaa vanhus-ten laitoshuollon laadun ja tehokkuuden vertailun osastojen ja laitosten välillä. Kertomusvuoden aikana arviointijärjestelmä laajeni myös kotihoitoon.

RAI-hankkeen rinnalla jatkettiin HOITOVA-hanketta, jossa tuotettiin tietoa myös henkilöstön hyvinvoinnista sekä vanhuksen, hänen omaisensa ja henkilöstön kokemuksista hoidon laadusta.

Vanhusten palvelujen suunnittelujärjestelmä EVERGREEN tarjoaa kunnille mahdollisuuden seurata palveluiden toimivuutta yksikkötasolla ja suhteuttaa niitä muiden kuntien tapaan organisoida vanhus-ten palveluita. Ikääntyneiden koettua hyvinvointia ja toimintakykyä tarkasteleva väestötason tutkimus valmistui, ja se julkaistiin Suomalaisten hyvinvointi 2002 -kirjassa.

CHESS ja DfA vuoden tulokkaita

Syyskuussa aloitti toimintansa uusi terveystaloustieteen keskus CHESS, joka tuottaa korkeatasoista tutkimusta terveystaloustieteen merkittävistä kysymyksistä. Keskus edistää suomalaisen terveystaloustieteen tutkimuksen koordinaointia sekä lisää alan tutkijoiden vuorovaikutusta ja tutkimuksen vaikuttavuutta. CHESS on osa kansainvälistä terveystaloustieteen verkostoa.

Tällä haavaa CHESSin käynnissä olevat merkittävimmät tutkimushankkeet liittyvät terveydenhuollon ja vanhus-

I slutet av året färdigställdes kvalitetsrekommendationerna för boendetjänster för handikappade. De skall tas i bruk under loppet av år 2003. Rekommendationerna för hjälpmedelservice väntar på godkännande från social- och hälsovårdsministeriet.

Arbetet fortsatte inom flera forsknings- och utvecklingsprojekt vars syfte är att skapa fungerande och helhetsbetonade tjänster inom äldreomsorgen.

Prestandajämförelserna inom äldreomsorgen, som baserar sig på kvalitetsbedömningssystemet RAI, avancerade ifjol och togs i bruk i ett tiotal kommuner och verksamhetsenheter. Bedömningen gör det möjligt att jämföra kvaliteten och effektiviteten mellan olika enheter och inrättningar inom äldreomsorgens institutionsvård. Under verksamhetsåret utsträcktes bedömningssystemet till att omfatta hemvården.

Projektet HOITOVA fortsatte parallellt med RAI: information genereras dels om personalens välmåga, dels om de erfarenheter som åldringar, anhöriga och personal har av vårdens kvalitet.

Planeringssystemet för service inom äldreomsorgen EVERGREEN gör det möjligt för kommunerna att följa med hur tjänsterna fungerar i olika enheter. Kommunerna erbjuder möjlighet att sinsemellan jämföra sättet att organisera servicen inom äldreomsorgen. I en bok om finländarnas välfärd (Suomalaisten hyvinvointi 2002) granskas i ett avsnitt hur åldringarna själv upplever sin välmåga och funktionsförmåga.

CHESS och DfA årets nykomlingar

Ett nytt centrum för hälsoekonomi CHESS inledde sin verksamhet i september. CHESS bedriver forskning på hög nivå i viktiga hälsovårdspolitiska frågor. Centret bidrar till en bättre koordinering av forskningen inom finländsk hälsoekonomi. Vidare ökar forskningens effektivitet och växelverkan mellan forskarna inom branschen. CHESS är en del av ett internationellt nätverk inom hälsoekonomi.

De viktigaste forskningsprojekten som CHESS bedriver för tillfället ansluter sig till produktivets- och effektivitetsmätningen inom hälso- och sjukvården samt äldreomsorgen. Mera information om CHESS på sidan 12.

tenhuollon tuottavuuden, vaikuttavuuden ja tehokkuuden mittaamiseen. Lisää CHESSistä sivulla 12.

Tulosalueella on useita hankkeita, jotka soveltavat Design for All -lähestymistapaa sosiaalisesti kestäväen kehityksen edistämiseksi. Yksi näistä on syyskuussa 2002 käynnistetty Suomen Design for All -asiantuntijaverkosto, jonka toimintaa Stakes koordinoi. Kaikkiin EU-maihin perustetut verkostot ovat osa eEurope 2002 Tietoyhteiskunta kaikille -toimintasuunnitelmaa.

Suomalaisessa verkostossa on mukana yli 20 organisaatiota. Verkoston tehtävänä on välittää tietoa sekä julkiselle että yksityiselle sektorille ympäristöjen, tuotteiden ja palveluiden esteettömyyden, saavutettavuuden ja käytettävyyden kehittämiseksi.

Haasteena arvioinnin kehittäminen

Sosiaali- ja terveysalan arviointia on entisestään kehitettävä. Kansallisen terveysprojektin myötä terveydenhuollon menetelmien arviointiyksikköön FinOHTAan suunnataan tulevaisuudessa enemmän resursseja. Sosiaalipalvelujen evaluaatioryhmä FinSoc tukee kansallisen sosiaalialan hankkeen työtä.

Arvioinnin avulla tutkitaan ja kehitetään sosiaali- ja terveydenhuollon tehokkuutta ja palveluiden laatua. Työ tukee organisaatioita ja ammattilaisia oman toimintansa kriittisessä arvioinnissa ja kehittämisessä.

Myös omaa toimintaa kehitettiin, ja tulosalueen johtoryhmän työssä korostui entistä selvemmin strategisesti ohjaava ote. Prosessi jatkuu vuonna 2003, ja haasteena tulee olemaan erityisesti oman osaamisen kehittäminen, siirtäminen ja jakaminen poikittain läpi organisaation. Myös ulkoista yhteistyötä vahvistetaan entisestään.

Koko toimialan henkilöstökysymys vaatii enemmän huomiota. Koska suuri joukko sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisia jää eläkkeelle lähitulevaisuudessa, on löydettävä keinot taata osaava ja jaksava henkilökunta alalle myös tulevina vuosina.

Inom resultatområdet pågår flera projekt som tillämpar metoden Design for All för att främja hållbar utveckling i socialt avseende. Ett av dem är expertnätverket Design for All (DfA), som bildades i september 2002 och som Stakes koordinerar i Finland. Nätverken som har etablerats i alla EU-länder är en del av handlingsplanen eEurope 2002 – Ett informationssamhälle för alla.

Drygt 20 organisationer hör till nätverket DfA i Finland. Nätverkets uppgift är att förmedla information till den offentliga och den privata sektorn om hur man kan utveckla miljöer, produkter och tjänster så att de blir tillgängliga och användbara för alla.

Att bedöma utvecklingen är en utmaning

Bedömningen av social- och hälsovården kräver vidareutveckling. Det nationella hälsoprojektet bidrar till att FinOHTA, d.v.s. den finländska enheten för utvärdering av medicinsk metodik, får mera resurser. FinSoc, gruppen för utvärdering av socialtjänsten, stödjer det nationella projektet inom socialvården.

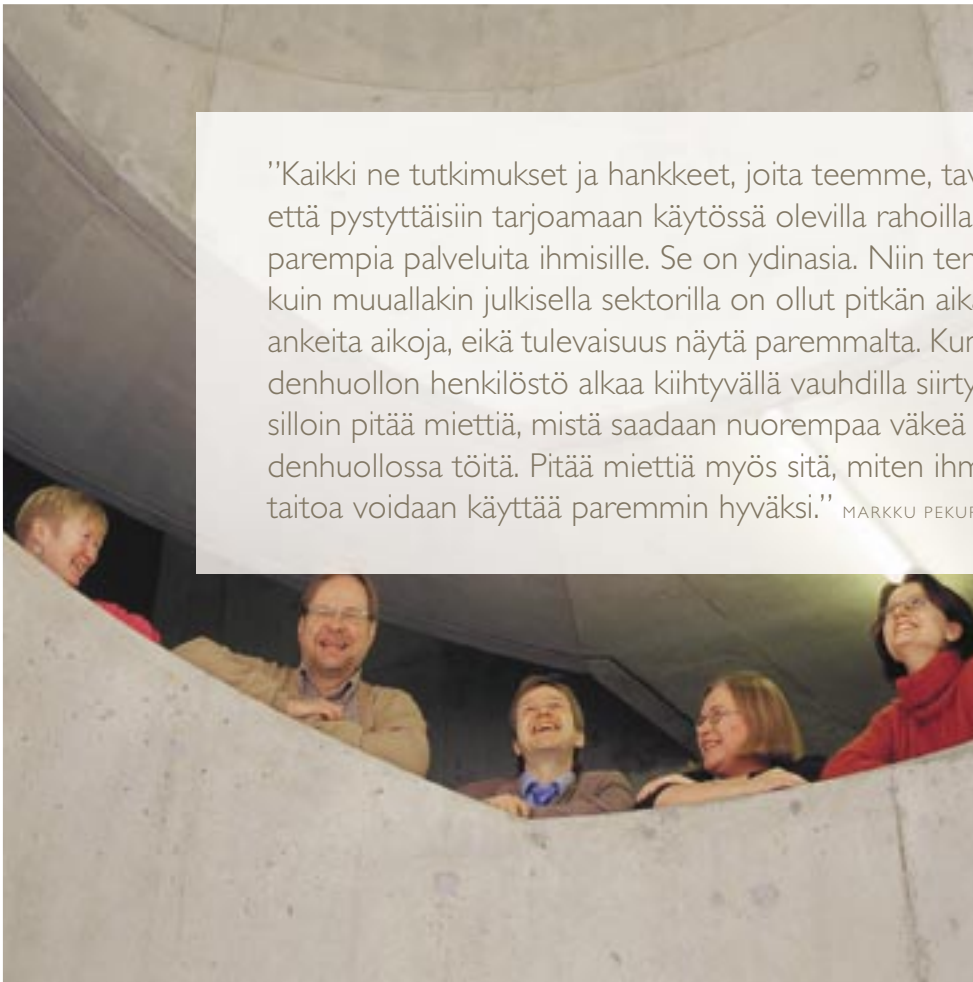
Utvärderingen bidrar till att kartlägga och utveckla social- och hälsovårdens effektivitet och servicens kvalitet. Arbetet stödjer organisationer och professionella inom branschen så att de på ett kritiskt sätt förmår utveckla och utvärdera sin verksamhet.

Satsningar gjordes också på de egna funktionerna: strategisk styrning från ledningens sida präglade resultatområdets verksamhet. Processen fortsätter år 2003. Personalens strävanden att utveckla, överföra och dela med sig av sitt eget kunnande tvärs över hela organisationen är speciellt viktiga. Satsningar kommer också att göras på externt samarbete.

En stor del av personalen inom social- och hälsovården kommer att gå i pension inom den närmaste framtiden. Insatser kommer framdeles att behövas för nyrekrytering av kunniga och motiverade arbetstagare inom branschen.

Terveystaloustieteen keskus CHESS: *Enemmän ja parempia palveluita*
Centrum för hälsoekonomi CHESS: *Flera tjänster av högre kvalitet*

VASEMMALTA (BRÄN VÄNSTER) EIJÄ UTRAIINEN, MÄRKKU PEKURINEN, UNTO HÄKKINEN, ANJA NORO JA MARIANNA RYMIN.

”Kaikki ne tutkimukset ja hankkeet, joita teemme, tavoittelevat sitä, että pystyttäisiin tarjoamaan käytössä olevilla rahoilla enemmän ja parempia palveluita ihmisille. Se on ydinasia. Niin terveydenhuollossa kuin muuallakin julkisella sektorilla on ollut pitkän aikaa taloudellisesti ankeita aikoja, eikä tulevaisuus näytä paremmalta. Kun nykyinen terveydenhuollon henkilöstö alkaa kiihtyvällä vauhdilla siirtyä eläkkeelle, niin silloin pitää miettiä, mistä saadaan nuorempaa väkeä tekemään terveydenhuollossa töitä. Pitää miettiä myös sitä, miten ihmisten tietoa ja taitoa voidaan käyttää paremmin hyväksi.” MÄRKKU PEKURINEN, STAKES

"All den forskning och de projekt som vi utför syftar till att serviceproducenterna med tillgängliga medel erbjuder flera tjänster av högre kvalitet till människorna. Det är vårt ledmotiv. Hälso- och sjukvården har i likhet med andra branscher inom den offentliga sektorn drabbats av ekonomiskt kärva tider. Framtiden ser inte nämnvärt ljusare ut. När personalen inom hälso- och sjukvården i ökande takt börjar gå i pension måste man allvarigt begrunda nyrekryteringen. Mänskomas kunskaper och färdigheter skall också utnyttjas bättre." MARKKU PEKURINEN, STAKES

Uusi terveystaloustieteen keskus CHESS (Centre for Health Economics at Stakes) aloitti toimintansa 1.9.2002. Tutkimus keskittyy muun muassa terveydenhuollon ja vanhustenhuollon tuottavuuteen ja vaikuttavuuteen, terveydenhuollon organisointiin ja taloudellisiin kannusteisiin sekä terveydenhuollon ja sosiaalipalveluiden rahoitukseen.

Terveystaloustieteen keskuksessa työskentelee 20 henkilöä, joista kahdeksalla on tohtorintutkinto. Asiantuntemusta on terveystaloustieteen, lääketieteen, hoitotieteen, sosiaalipolitiikan ja tilastotieteen alueilta.

"Terveydenhuollon ja sosiaalipuolen palvelujen arviointia on ollut Suomessa jo pidemmän aikaa. Sen tarve käy tärkeämmäksi tulevaisuudessa, koska väestö vanhenee ja hoidot ovat usein kalliimpia kuin aikaisemmin", valottaa taustaa keskuksen vetäjä, terveystaloustieteen dosentti Markku Pekurinen.

"Stakesissa on ollut alusta saakka terveystaloudellista tutkimustyötä ja nyt sitä päätettiin koota yhteen ja profiloida hieman eri tavalla. Tarkoitus on tehdä pitkäjänteistä tutkimustyötä ja hahmotella tutkimuspoliittista ohjelmaa asioista, joista pitäisi olla tutkittua tietoa 3–5 vuoden kuluttua."

Kehitettäviä menetelmiä sovelletaan tuottajien, alueiden ja väestöryhmien välisissä vertailuissa ja niihin liittyvissä tietojärjestelmissä. Näitä hyödynnetään sosiaali- ja terveyspalvelujen kansallisessa ja kansainvälisessä vertaiskehittämisessä (benchmarking). Tutkimuksissa selvitetään, miksi eri maiden, alueiden, tuottajien ja väestöryhmien välillä on suuria eroja palvelujen kustannuksissa, vaikuttavuudessa ja palvelujen saatavuudessa.

Centret för hälsoekonomi CHESS (Centre for Health Economics at Stakes) inledde sin verksamhet 1.9.2002. Produktiviteten och effektiviteten inom hälso- och sjukvården samt äldreomsorgen är ett centralt forskningstema. Andra teman är organiseringen av hälso- och sjukvården och dess ekonomiska incitament samt finansieringen av dels hälso- och sjukvården, dels den sociala servicen.

Centret för hälsoekonomi sysselsätter 20 personer. Åtta forskare har doktorsexamen. Expertkunnande finns inom hälsoekonomi, medicin, vårdvetenskaper, socialpolitik och statistik.

"Redan under en längre tid har man i Finland utvärderat tjänsterna inom hälso- och sjukvården samt socialvården. Utvärderingen blir viktigare i takt med att befolkningen åldras och alternativen inom vården blir dyrare", konstaterar docenten i hälsoekonomi Markku Pekurinen, som förestår centret. "Stakes har i alla tider bedrivit forskning inom hälsoekonomi. Nu beslöt man att ge forskningsområdet ökad stadga och profilera det bättre. Syftet är att på längre sikt bl.a. gestalta ett forskningspolitiskt program över sådana förhållanden och samband inom hälso- och sjukvården som man om 3–5 år borde ha vetenskapliga belägg för."

Metoderna tillämpas i olika jämförelser mellan producenter, regioner och befolkningsgrupper. Informationssystemen är viktiga i sammanhanget: de genererar kunskap som utnyttjas i prestandajämförelser, d.v.s. benchmarking, inom social- och hälsovården både på nationell och internationell nivå. I prestandajämförelser söker man svar på frågor om varför det mellan olika länder, regioner, producenter och befolkningsgrupper finns så stora skillnader i pris, effektivitet och tillgång på tjänster.

"Vanhustenhuollon vertailukehittäminen laajenee nyt kotihoitoon, mikä mahdollistaa sen, että kuntatasolla saadaan vertailukelpoista tietoa sekä koti- että laitoshoidosta päätöksenteon pohjaksi." ANJA NORO, STAKES

Osa tutkimushankkeista on luonteeltaan soveltavaa tutkimusta, jonka tulokset ovat käyttökelpoisia muun muassa vanhainkodeissa, terveyskeskuksissa, kunnissa, sairaaloissa sekä sairaanhoitopiireissä.

Kolme jatkuvaa hanketta tuottavat säännöllisesti tietoa kuntien ja palvelujen tuottajien käyttöön. Alue- ja kuntakohtaisissa tarve- ja kustannusanalyseissa on tutkittu terveyspalvelujen ja vanhusten laitoshoidon tarvetta.

Hankkeessa on tarkasteltu, miten terveyspalvelujen tarve sekä terveydenhuollon ja vanhusten laitoshoidon menot jakautuivat alueellisesti 1990-luvun alusta alkaen. Eroja on tarkasteltu sekä sairaanhoitopiireittäin että kunnittain.

"Noin kerran vuodessa tuotetaan kuntakohtaisia tarvekertoimia. Ne kertovat, kuinka paljon eri kuntien asukkaat tarvitsevat perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon ja vanhusten palveluja. Se tarkoittaa myös sitä, että on olemassa konkreettiset tunnusluvut, joiden perusteella kunnat voivat arvioida, tarvitsevatko ne enemmän tai vähemmän palveluja. Samassa yhteydessä tuotetaan kuntakohtaisia kustannustietoja. Niiden avulla pystytään vertailemaan, käyttävätkö kunnat riittävästi vai liian vähän rahaa terveyspalvelujen järjestämiseen ja onko palvelut tuotettu edullisesti vai kalliisti. Luvuista voi myös päätellä, mihin suuntaan palvelujärjestelmää pitäisi lähteä kehittämään", painottaa Pekurinen.

Vuodesta 1997 alkaen on kehitetty yhdessä sairaanhoitopiirien kanssa mittareita, joilla voidaan verrata samanlaisten potilasryhmien hoitoa eri sairaaloissa. Hankkeessa tutkitaan erilaisia mahdollisuuksia muodostaa erikoissairaanhoidon hoitoketjuja (hoitokejuita). Aineistona käytetään kaikkia avo- ja vuodeosastohoidosta kerättyjä toimintatietoja.

"Prestandjämförelser inom äldreomsorgen utsträcks nu till att omfatta hemvården. Det gör det möjligt att fatta beslut utgående från jämförbar information inom hem- respektive institutionsvården."

ANJA NORO, STAKES

Somliga forskningsprojekt är tillämpad forskning och resultaten går att använda bl.a. i institutioner för äldreboende, hälsocentraler, kommuner, sjukhus och sjukvårdsdistrikt.

Tre forskningsprojekt pågår kontinuerligt för att generera kunskap som kommuner och serviceproducenter har nytta av. Behovs- och kostnadsanalyser på region- respektive kommunnivå kartlägger behovet av dels hälso- och sjukvårdsservice, dels institutionsvård för äldre.

I projektet kartläggs hur behovet av hälso- och sjukvård fördelar sig regionalt från början av 1990-talet. Utgifterna dels inom hälso- och sjukvården, dels inom institutionsvården inom äldreomsorgen har kartlagts på motsvarande sätt. Projektet pekar på de skillnader som finns mellan olika sjukvårdsdistrikt och mellan olika kommuner.

"Cirka en gång om året produceras kommunvisa behovskoefficienter. De anger i vilken utsträckning invånarna i olika kommuner behöver service inom primärvården, specialistsjukvården och äldreomsorgen. Det finns alltså konkreta nyckeltal att ta till när kommunerna bedömer om de vill öka eller minska sin service. Med hjälp av kommunspecifika kostnadsberäkningar kan kommunerna bilda sig en uppfattning om produktionen av tjänster slukar alltför stora eller alltför små resurser i respektive kommun. Nyckeltalen anger också hur en kommun kan utveckla sitt servicesystem", poängterar Pekurinen.

Fr.o.m. 1997 har det varit möjligt att med hjälp av indikatorer som Stakes i samråd med sjukvårdsdistrikten har tagit fram mäta de avikelser som finns i vården av olika patientgrupper vid sjukhusen. Projektet ger information om hur man kan skapa värkedjor (vård-episoder) inom specialistsjukvården. All data som har lagrats inom den öppna vården och på bäddavdelningar behövs.

År 1998 startade en webbservice för jämförelser av effektivitetsindikatorerna. Benchmarkingservicen gör det möjligt för sjukhusen att identifiera sådana patientgrupper vars vård de eventuellt kan satsa på och utveckla i framtiden.

Tutkimuksen tuloksia hyödyntäen käynnistettiin vuonna 1998 Internet-palvelu tuottavuustietojen vertailuun. Tämä niin sanottu benchmarking-palvelu auttaa sairaaloita tunnistamaan potilasryhmiä, joiden hoitokäytännöissä saattaisi olla kehittämistä.

”Uutta avausta benchmarking-hankkeessa merkitsevät hiljattain käynnistyneet vaikuttavuustutkimukset muun muassa sydäninfarktipotilaiden hoidosta, joista on jo tuotettu ensimmäiset tulokset.” UNTO HÄKKINEN, STAKES

”Tutkimustulosten perusteella voidaan arvioida suomalaisten sairaaloiden tuottavuutta, eli tuottavatko ne palveluja tehokkaasti vai haaskataanko niissä henkilöstön tietoa ja taitoa. Kun tietoja on kertynyt useammalta vuodelta, voidaan seurata ja katsoa, miten vuosien saatossa sairaaloiden tuottavuus on kehittynyt. Eli ovatko ne parantaneet toimintaansa, polkeneet paikallaan vai onko toiminnan tuottavuus laskenut. Tiedolla on sairaalatoiminnan suunnittelun kannalta hyvin suuri merkitys, koska talot pystyvät vertailemaan toimintaansa keskenään ja siten pystyvät arvioimaan hyvin yksityiskohtaisesti omaa toimintaansa”, Pekurinen kertoo.

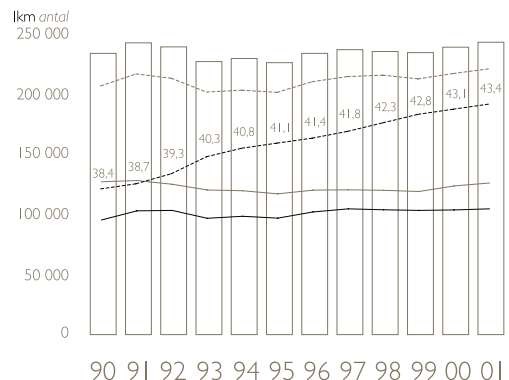
RAI-tietojärjestelmän käyttöönotto ja pitkäaikaishoidon vertailukehittäminen ovat mahdollistaneet pitkäaikaishoidettavan asiakkaan yksilökohtaisen arvioinnin yhteistyössä sosiaali- ja terveydenhuollon laitosten kanssa. Saatua tietoa hyödynnetään potilaan hoidon suunnittelussa ja arvioinnissa sekä hallinnossa. Tuotetusta vertailutiedosta näkee, miten eri vanhusten hoitolaitokset toimivat ja pystytäänkö paikantamaan asiat, joita laitoksissa pitäisi kehittää.

”Prestandajämförelserna har nu utsträckt till att omfatta hjärtinfarktpatienterna och den vård som de får. De första resultaten finns redan att tillgå.” UNTO HÄKKINEN, STAKES

”Undersökningsresultaten gör det möjligt att utvärdera om sjukhusen producerar tjänster effektivt eller om personalens kunskaper och erfarenhet förspills. När data finns att tillgå för flera år kan man jämföra om effektiviteten har utvecklats i positiv eller negativ riktning eller om verksamheten stampar på stället. Kunskap på detaljnivå om hur sjukhusen fungerar är mycket viktig när sjukhusen planerar sin verksamhet”, understryker Pekurinen.

Ett informationssystem för boendeklientsbedömning, RAI, har liksom prestandajämförelser inom långtidsvården gjort det möjligt att utvärdera den vård som en enskild klient får. Jämförelserna omfattar olika inrättningar inom socialvården respektive sjukvården. Kunskapen utnyttjas bl.a. när man planerar vården av en patient och när vården utvärderas. Det är intressant att kunna jämföra vårdinrättningar inom äldreomsorgen och att följa upp hur anstaltens utvecklar sin verksamhet.

SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON HENKILÖSTÖ KUNTASEKTORILLA
KOMMUNALT ANSTÄLLDA INOM SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDEN

----- iän keskiarvo ålder i genomsnitt
 □ henkilöstön lukumäärä antala anställda
 henkilötyövuosia yhteensä personarbetsår totalt
 — henkilöstön lukumäärä, terveydenhuolto antala anställda, hälso- och sjukvård
 — henkilöstön lukumäärä, sosiaalihoito antala anställda socialvård
 Lähde: Kunnallinen henkilörekisteri, Tilastokeskus, Stakes
 Källa: Kommunala personregistret, Statistikcentralen, Stakes

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen *Välfärds- och hälsofrämjande*

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tulosalue vaikuttaa siihen, että Suomessa koko väestön hyvinvointia ja terveyttä edistetään yhtäläisin perustein. Tulosalue pyrkii hyvinvointipolitiikkaa ja elinoloja tutkimalla ja arvioimalla ehkäisemään jo ennalta sosiaalisia ongelmia ja terveyshaittoja.

Resultatområdet Välfärds- och hälsofrämjande bidrar till att hela den finländska befolkningens välfärd och hälsa främjas på enhetliga grunder. Resultatområdet strävar efter att på förhand förebygga sociala problem och hälsoskador genom att forska i och utvärdera välfärdspolitiken och levnadsförhållanden.

Lama, työttömyys, talouskasvu ja rakenne-
muutos jättivät jälkensä. Syrjäytymisen
ehkäisy tuli tärkeäksi. Stakes selvitti
laman ja leikkausten vaikutuksia ja tuki
palvelujärjestelmän parantamista.

*Den ekonomiska nedgången, arbetslösheten och strukturom-
vandlingen satte sina spår. Att förhindra utslagning blev viktigt.
Stakes kartlade effekterna av recessionen och nedskärningarna
samt understödde en förbättring av servicesystemet.*

NO LOVE - MEANS NO HOPE.

Vähimmäisturvan varassa elävien ja lapsiperheiden pärjääminen nousi keskusteluun. Päihteiden käyttö ja siitä johtuvat haitat lisääntyivät. Stakes kehitti välineitä kunnissa tehtävän työn tukemiseen.

Personer på existensminimum och barnfamiljernas kärva ekonomiska situation diskuterades. Användningen av rusmedel och dess skador ökade. Stakes understödde kommunerna i deras arbete för befolkningens välfärd.

Tulosalue koostui vuonna 2002 kahdeksasta ryhmästä, jotka yhteistyössä kuntien, läänien ja tutkimuslaitosten sekä sosiaali- ja terveystalouden päättäjien kanssa kehittivät hyvinvointia ja terveyttä edistäviä toimintamalleja.

Tutkimus- ja kehittämishankkeet keskittyivät väestön hyvinvointiin, lapsiin ja perheisiin, terveyden edistämiseen, alkoholi- ja huumeongelmiin sekä syrjäytymisen ehkäisyyn. Tulosalue luo myös uusia verkosto- ja kehittämistyön menetelmiä. Lisäksi valtion koulukotien ohjaus, terveyden edistämisen kuntahankkeet ja perheneuvonnan erikoistumiskoulutuksen koordinaatio kuuluivat tulosalueen toimialaan.

Tulosalueen henkilöstön määrä vuoden 2002 lopussa oli 97. Tulosalueen rahoituksesta noin 60 prosenttia tuli vuonna 2002 budjettivaroista ja 40 prosenttia oli ulkopuolista rahoitusta. Siitä maksullisen toiminnan osuus oli noin 10 prosenttia. Maksullisia palveluita olivat kouluterveystutkimus sekä erilaiset koulutus- ja konsultointipalvelut.

Merkittävimmät ulkopuoliset rahoittajat ovat sosiaali- ja terveystalouden ministeriö, Suomen Akatemia ja Euroopan unioni. Suurin EU-rahoitteinen käynnissä oleva hanke on Työn ja perhe-elämän yhteensovittaminen.

Suuria hankkeita päätökseen

Vuonna 2002 tulosalue sai päätökseen ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi (IVA) -hankekokonaisuuden. Hanke huipentui kansainväliseen seminaariin. IVA yhdistää sosiaalisten ja terveysvaikutusten arvioinnin sekä toimii suunnittelun ja päätöksenteon työvälineenä. Hankkeesta lisää sivulla 20.

Kertomusvuoden aikana päättyi viisivuotinen Naisiin kohdistuvan väkivallan ja prostituution ehkäisyhanke. Samalla ryhmän toiminta päättyi. Hanke viritti julkisuudessa laajan keskustelun ja herätti kunnat järjestämään palveluita. Tulosalue järjesti aiheesta koulutusta ja tuotti oppimateriaalia viranomaisille, kouluille ja päiväkodeille.

År 2002 bestod resultatområdet av åtta grupper, som tillsammans med kommuner, län och forskningsinstitut samt beslutsfattare inom social- och hälsovården utvecklade verksamhetsmodeller för att främja hälsa och välfärd.

Undersöknings- och utvecklingsprojekten kartlade befolkningens välfärd, barn och familjer, hälsofrämjande verksamhet, alkohol- och drogproblem samt förebyggande av utslagning. Resultatområdet skapar nya metoder för nätverk och utvecklingsarbete. Styrningen av statens skolhem, kommunala projekt för hälsofrämjande samt koordineringen av specialiseringsutbildningen inom familjerådgivningen hörde också till resultatområdets verksamhet.

I slutet av 2002 uppgick antalet anställda inom resultatområdet till 97. År 2002 täckte det statliga budgetanslaget 60 % av resultatområdets kostnader. Den externa finansieringen stod för 40 %. Avgiftsbelagda tjänster stod för 10 % av den externa finansieringen. Enkäten Hälsa i skolan samt utbildnings- och konsulttjänsterna hörde till de avgiftsbelagda tjänsterna.

De viktigaste externa finansörerna var social- och hälsovårdsministeriet, Finlands Akademi och Europeiska unionen. Det största aktuella projektet som finansieras av EU är sammanjämkningen av arbete och familjeansvar.

Stora projekt slutfördes

Under 2002 slutförde resultatområdet projekthelheten Bedömning av sociala konsekvenser och hälsoeffekter på människor (IVA), som kulminerade i ett internationellt seminarium. Projektet fungerar som verktyg i planering och beslutsfattande. Mera information om det finns på sidan 20.

Det femåriga projektet för att förebygga prostitution av och våld mot kvinnor slutfördes under verksamhetsåret. Den ansvariga gruppens verksamhet lades ned på samma gång. Projektet väckte livlig debatt i medierna och fick kommunerna att aktivera sig. Resultatområdet arrangerade utbildning om ämnet och sammanställde utbildningsmaterial för myndigheter, skolor och daghem.

Kertomusvuoden lopussa tulosalue julkaisi Suomalaisten hyvinvointi 2002 -artikkelikokoelman, joka on laaja ja kattava katsaus suomalaisten elinoloihin ja hyvinvointiin. Se on alan perusteos, jota päättäjät, tutkijat ja media voivat käyttää omassa työssään. Kirja ilmestyy joka toinen vuosi vuorotellen Stakesin palvelukatsauksen kanssa.

Terveiden edistämisen määrärahoilla järjestetään vuosittain Terve Kunta -tapahtuma ja Kouluterveyspäivät. Ne ovat osallistujille maksuttomia koulutustilaisuuksia, joissa käydään läpi terveyden edistämiseen liittyviä asioita. Kouluterveyspäivät yhdistää tehokkaasti sekä opetuspuolen että sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaiset.

I slutet av verksamhetsåret publicerades artikelsamlingen om finländarnas välfärd 2002 (Suomalaisten hyvinvointi 2002) som är en omfattande översikt med grundläggande fakta om levnadsförhållandena och välfärden i Finland. Beslutsfattare, forskare och medier använder den i sitt arbete. Boken kommer ut vartannat år och växelvis med Stakes serviceöversikt.

Det årliga evenemanget Terve Kunta och skolhälsoedagarna (Kouluterveyspäivät) finansieras med anslag avsedda för hälsofrämjande verksamhet. De är kostnadsfria utbildningsträffar med fokus på hälsofrämjande. Skolhälsoedagarna sammanför professionella inom utbildningssektorn och social- och hälsovården.

18 Tietotuotteet kehittämisen välineinä

Vuoden 2002 aikana tulosalue julkaisi useita tutkimuksia ja raportteja. Kahtia jakautuva Suomi -tutkimus tuotti tietoa alueellisesta eriarvoistumisesta. Sen mukaan Suomi on jakautumassa melko hyvinvoiviin kaupunkialueisiin, hyvinvoiviin kaupunkien ympäristöihin ja huonovointiseen maaseutuun.

Vuonna 2002 luovutettiin sosiaali- ja terveysministeriölle raportti kuntouttavan työtoiminnan lain ensivaiheen vaikutuksista. Raportti sisältää arviointitietoa lain käytännön toteuttamisesta, kohdentumisesta ja toiminnan vaikutuksista.

Kertomusvuonna julkaistu Suomalainen juomatapatutkimus selvittää juomatapojen muutosta ja haittojen esiintymistä vuosina 1999–2001. Tulosalue sai valmiiksi kuntien päihdehuollon laatusuosituksen, joiden tavoitteena on taata samantasoiset palvelut kaikissa kunnissa.

Peruskoulun 7. ja 8.-luokkalaisten keskuudessa tehtiin jokavuotinen kouluterveyskysely. Siinä kartoitetaan lasten ja nuorten terveydentilaa ja terveyskäyttämistä, tupakanpolttoa ja alkoholinkäyttöä. Kertomusvuonna kokeiltiin ensimmäistä kertaa nopeaa, tietoverkkopohjaista tiedonkeruuta.

Informationen är ett verktyg för utveckling

År 2002 utgav resultatområdet flera utredningar och rapporter. Utredningen om ett tudelat Finland beskrev den ojämlika regionala utvecklingen i landet. Utredningen visade att Finland som bäst delas in i förhållandevis välmående städer, välmående stadsomgivningar och illafaren landsbygd.

En rapport om de första erfarenheterna av lagen om rehabiliterande arbetsverksamhet gavs till social- och hälsovårdsministeriet. Rapporten innehåller utvärderande information om hur väl lagen förverkligas i praktiken, i vilken mån den omfattar de personer som avses och den inverkan som rehabiliterande arbetsverksamhet har.

Kartläggningen över finländarnas dryckesvanor, som publicerades under verksamhetsåret, visar hur dryckesvanorna har förändrats och de problem som har uppstått 1999–2001. Resultatområdet färdigställde kvalitetsrekommendationer inom kommunernas missbrukarvård. Syftet är att garantera jämlika tjänster i alla kommuner.

Bland elever på klass 7 och 8 i grundskolan utfördes den årligen återkommande enkäten Hälsa i skolan. Enkäten kartlägger hälsotillståndet hos barn och ungdomar, rökning och alkoholanvändning. År 2002 samlade man för första gången in data på ett snabbare sätt i elektronisk form.

Painopistettä kuntien työn tukemiseen

Yhteiskunnan ja harjoitetun politiikan kriittinen seuranta ovat tulevaisuudessakin tulosalueen toiminnan lähtökohta. Lähivuosina kehittämistyön painopiste tulee olemaan kuntien tukeminen sosiaali- ja terveydenhuollon ennalta ehkäisevän ja edistävän toiminnan kehittämisessä. Tukea tarvitaan sekä johtamisen että palveluiden rakenteen kehittämiseen.

Tulosalue panostaa myös ympäristökysymyksiin. Ammatti- korkeakouluille suunnattu oppikirja "Ympäristö ja hyvinvointi" valmistui. Kirjassa kuvataan, miten yhdyskuntasuunnittelulla voidaan vaikuttaa ihmisten hyvinvointiin.

Tulosalueen sisäisenä haasteena on hankkeiden yhdistäminen nykyistä suuremmiksi kokonaisuuksiksi ja näin turvata riittävät resurssit sekä ehkäistä toiminnan haavoittuvuutta.

Alkoholitutkimussäätiö

Hallinnollisesti itsenäinen alkoholitutkimussäätiö on toiminut Stakesin yhteydessä vuodesta 1996. Säätiö edistää tieteellistä tutkimusta, jonka kohteena on alkoholin käyttö sekä alkoholi yksilön ja yhteiskunnan ongelmana.

Säätiön ja Stakesin solmiman sopimuksen mukaan Stakes luovuttaa säätiön käyttöön työtilat, välineet ja hallintopalvelut. Vuonna 2002 Stakesin tiloissa työskenteli säätiön tutkimusjohtaja ja viisi sopimustutkijaa.

Kommunerna stöds i ökande omfattning

En kritisk uppföljning av samhället och politiken i samhället kommer även i framtiden att vara utgångspunkten för resultatområdets verksamhet. Resultatområdet vill bidra till att kommunerna under de närmaste åren utvecklar sin verksamhet inom förebyggande och hälsofrämjande social- och hälsovård. Kommunerna behöver stöd för att vidareutveckla ledningsfunktionerna och tjänsternas struktur.

Resultatområdet satsar också på miljöfrågor. En lärobok om miljö och välfärd (Ympäristö ja hyvinvointi) för elever i yrkeshögskolorna blev färdig. I boken beskrivs hur samhällsplaneringen påverkar medborgarnas välfärd.

Resultatområdets interna utmaning är att förena olika projekt till större enheter och på så sätt säkerställa nödvändiga resurser. Då får verksamheten fastare ramar.

Stiftelsen för alkoholforskning

Stiftelsen för alkoholforskning är i administrativt avseende ett självständigt organ vid Stakes sedan 1996. Stiftelsen främjar vetenskaplig forskning om alkoholanvändning och om alkoholen som ett individuellt och samhälleligt problem.

Enligt ett avtal mellan parterna fungerar Stiftelsen i Stakes arbetsutrymmen. Stiftelsen har tillgång till Stakes redskap och administrativa tjänster. År 2002 arbetade Stiftelsens forskningschef och fem avtalsforskare i Stakes utrymmen.

Ihmiisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi (IVA) -hanke: *Siniset vai mustat kengät?*
Att bedöma sociala konsekvenser och hälsoeffekter (IVA): Blåa eller svarta skor?

20

VASEMMALTA (FRÅN VÄNSTER) KERITTU PERTTILÄ, MARJA KURENNIEMI, KIRSI NELIMÄRKKÄ JA TAPANI KAUPPINEN.

"Tässä on se idea, että on paljon halvempaa miettiä ennalta, kannattaako ostaa siniset vai mustat talvikengät, kun tiedät tarvitsevasi ne mustan puvun kanssa. Menetkö kauppaan miettimättä, ostat kengät ja huomaat että: Hops! Ne olikin väärän väriset! Vai kannattaisiko miettiä etukäteen ja ostaa sitten mustat talvikengät. Yhden ihmisen tasolla tässä on järkeä, mutta sitä voidaan soveltaa myös isompiin päätöksiin. Eli mietitään etukäteen, mitä tapahtuu, jos päiväkotit lakkautetaan, bussivuoroja vähennetään tai viinan hintaa lasketaan. Tässä puhutaan ennakoinnista, tulevaisuuteen tähyämisestä ja siihen aktiivisesti vaikuttamisesta. Päätökset vaikuttavat ja vaikutuksia voi ennakoida." TAPANI KAUPPINEN, STAKES

”Den bakomliggande tanken är att det lönar sig för dig att bestämma dig för blåa eller svarta skor redan innan du går till skoaffären. Skorna skall matcha din svarta kostym. Du vill knappast köpa dig ett par skor för att genast efteråt märka att färgen är helt fel. Det är förnuftigt att tänka efter före och i den här situationen besluta att inhandla ett par svarta vinterskor. Det här låter vettigt när det är fråga om en människa, men man kan faktiskt tillämpa synsättet på större beslut. Vi skall bedöma vilka konsekvenserna blir om vi lägger ned ett dagis, minskar antalet bussturer eller sänker priset på sprit. Det är alltså fråga om att bedöma, att uppskatta och aktivt inverka på framtidens utformning. Beslut har konsekvenser som går att förutse.” TAPANI KAUPPINEN, STAKES

Ihmisiin kohdistuvia vaikutuksia arvioidaan ennalta silloin, kun oletetaan, että hanke, suunnitelma, ohjelma tai päätös voi vaikuttaa merkittävästi ihmisten terveyteen, viihtyvyyteen, hyvinvointiin ja elinoloihin. Sosiaalisia ja terveystaikutuksia nimitetään yhdessä ihmisiin kohdistuviksi vaikutuksiksi. Vaikutusten ennakoarviointi toimii suunnittelun ja päätöksenteon välineenä. Ennakoarviointi antaa siis mahdollisuuden vaikuttaa etukäteen päätöksiin. Kun ratkaisut ovat vaikutustietoisempia, päätöksillä on arvopohja, ja päättäjät voivat ottaa entistä selvemmin vastuun päätöksestä.

Vaikutusten ennakoarviointia voidaan käyttää erilaisissa tilanteissa. Se voi olla osa lakisääteistä ympäristövaikutusten arviointia tai maankäyttö- ja rakennuslain mukaisia suunnitelmia. Lisäksi sitä tarvitaan myös arvioitaessa ohjelmien, suunnitelmien ja säädösvalmisteluiden vaikutuksia. Sen avulla voidaan myös kehittää yleisesti päätöksentekoa.

Kertomusvuonna päättyneet ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi -hankekokonaisuus oli kolmivuotinen. Vuoden 2003 alusta käynnistyi uusi viisivuotinen hankekokonaisuus, jossa tehdään tiivistä yhteistyötä Terve Kunta -verkoston kuntien kanssa. Stakes on aloittanut vaikutusten ennakoarvioinnin kehittämisen jo ennen kuin se tuli lakisääteiseksi toiminnaksi 1994.

Tavoitteena on, että ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi tulee kunnissa osaksi normaalia päätöksentekoprosessia.

En bedömning av sociala konsekvenser och hälsoeffekter på människor (IVA, d.v.s. Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi) utförs i situationer då man antar att ett projekt, en plan, ett program eller ett beslut avsevärt påverkar människors hälsa, trivsel, välfärd och levnadsförhållanden. Bedömningen av sociala konsekvenser och hälsoeffekter fungerar som ett medel inom planering och beslutsfattande. En utvärdering som görs i förväg gör det alltså möjligt att påverka beslut på förhand. Om beslutsfattarna är medvetna om konsekvenserna av ett visst beslut och de värderingar som styr besluten kan de mera aktivt än hittills axla ansvaret för sina beslut.

Att bedöma de konsekvenser som beslut har på människor låter sig göras i olika sammanhang. Enligt lag skall man bedöma de miljökonsekvenser som olika beslut har. Innan planer som följer markanvändnings- respektive byggnadslagen antas bedöms miljökonsekvenserna. Samma gäller när man kartlägger påverkan av program, planer och författningsförslag. Konsekvensbedömningen tjänar också som ett redskap för att utveckla beslutsfattandet i största allmänhet.

Det treåriga projektet Bedömning av konsekvenser på människor slutfördes under verksamhetsåret. I början av 2003 inleddes en ny, femårig projekthelhet. I projektet samarbetar forskarna på Stakes aktivt med de kommuner som hör till nätverket Terve Kunta. I praktiken hade Stakes börjat utveckla modeller för att bedöma beslutens konsekvenser på människor redan innan den blev lagstadgad verksamhet år 1994.

Ennakoarviointi auttaa siirtymään korjaavasta asiakastyöstä ehkäisevään yhteisötyöhön. "Jos haluamme vähentää korjavan työn kasvavia kuluja, tarvitaan näkemystä, mitkä päätökset ja miten, vaikuttavat ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin. Terveys ja hyvinvointi on kaikkien hallinnonalojen asia. Tarvitaan kaikkia ja monialaisia tarkasteluja", korostaa Kerttu Perttilä, Kuntien hyvinvointistrategiat -ryhmän päällikkö.

Nyt käynnistettyjen pilottihankkeiden tavoitteena on kasvattaa alueellista osaamista. Vastaisuudessa verkostokunnat toimivat yhdessä ammattikorkeakoulujen kanssa paikallisina asiantuntijoina vaikutusten arviointia koskevissa koulutustilaisuuksissa ja tarvittaessa muiden kuntien pilottihankkeissa.

Uusi IVA-hankekokonaisuus on jaettu kahteen osaan: Koulutus ja vaikuttaminen tuottaa IVA-oppimateriaalia sosiaali- ja terveysalan perus- ja täydennyskoulutukseen. Materiaalia kehitetään alan yhteistyökumppaneiden kanssa.

Tiedon ja kokemuksen tuottamisessa osallistutaan hankkeiden, ohjelmien ja suunnitelmatasoisten vaikutusten arviointityöhön. Työssä sovelletaan ja kehitetään yhdessä paikallisten toimijoiden kanssa arvioinnin metodiikkaa ja kerätään kokemuksia arvioinnin aikana esiin tulleista kehittämistarpeista ja tehdyistä ratkaisumalleista.

"Tähän mennessä päättäjät politiikassa ovat voineet jälkikäteen sanoa, että en minä tiennyt – me leikattiin jostain määrärahoista ja sitten tapahtui jotain kauheata!" TAPANI KAUPPINEN, STAKES

Stakesin Internet-sivuilla (www.stakes.fi/sva) on käsikirja, joka esittelee IVA-prosessia, sen eri vaiheita sekä niihin liittyviä menetelmiä ja periaatteita. Tavoitteena on kertoa, missä tilanteissa ja miten ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointia voidaan käyttää. Käsikirja tarjoaa periaatteita, menetelmiä, esimerkkejä ja ideoita. Keväällä 2002 Stakes järjesti kansainvälisen seminaarin, ja englanninkielinen raportti seminaarista on osoitteessa www.stakes.fi/sva/huia.

"IVAn periaatteita ovat osallistuminen ja vuorovaikutus. Ennakoarvioinnissa mukana oleville ihmisille tämä on

Avsikten är att bedömningen av konsekvenser på människor blir en del av kommunernas normala beslutsprocess. Att inrikta sig på konsekvensbedömning gör att fokus överförs från reparerande kundservice till förebyggande arbete. "I fall vi vill minska de ökande kostnader som återställande åtgärder medför, måste vi dels kunna identifiera de beslut som påverkar människors hälsa och välbefinnande, dels känna till i vilken mån de inverkar. Hälsa och välbefinnande är en viktig fråga inom ett flertal förvaltningsområden. Vi behöver omfattande och varierande bedömningar", betonar Kerttu Perttilä, chef för gruppen Hälsofrämjandets kommunala strategier.

Syftet med pilotprojekten som nyligen har inletts är att öka kunskapsnivån på regional nivå. I fortsättningen kommer de kommunerna som är anslutna till nätverket att samarbeta med yrkeshögskolorna. I egenskap av lokala experter deltar de i den utbildning som arrangeras i ämnet. Vid behov deltar de i andra kommuners pilotprojekt.

Den nya projekthelheten består av två delar: Utbildning och påverkan framställer utbildningsmaterial om konsekvensbedömning för elever på grundutbildande och kompletterande utbildningsnivå inom social- och hälsovården. Undervisningsmaterial tas fram i samråd med samarbetspartners inom branschen.

Produktionen av information och erfarenheter handlar om konsekvensbedömning av olika projekt, program och planer. I samarbete med lokala aktörer utvecklas och tillämpas metoder för konsekvensbedömning. Ett viktigt element är att ta tillvara de lösningsmodeller och utvecklingsbehov som det praktiska arbetet resulterar i.

"Hittills har det varit möjligt för politiker att i efterskott påstå att de inte kände till konsekvenserna av ett visst beslut – vi bara skar ner några anslag och sedan inträffade något förfärligt!"

TAPANI KAUPPINEN, STAKES

En handbok som presenterar konsekvensbedömning med dess olika skeden, metoder och principer finns på Stakes webbsidor (www.stakes.fi/sva). Avsikten är att redogöra för i vilka fall och hur man kan tillämpa bedömningen av sociala konsekvenser och hälsoeffekter på människorna. Våren 2002 arrangerade Stakes ett internationellt seminarium, som presenteras på engelska på webbadress www.stakes.fi/sva/huia.

"Projektet bygger på deltagande och växelverkan. Det är en inlämningsprocess för de personer som deltar i konsekvensbe-

oppimisprosessi. Ensin arvioinnin kohteesta kerätään tietoa ja keskustellaan ihmisten kanssa. Mietitään ratkaisuvaihtoehtoja ja arvioidaan niiden vaikutuksia. Ja joka välissä yhdessä arvioinnin kohteena olevien ihmisten kanssa katsotaan, arvioimmeko vaikutuksia oikein”, täsmentää tutkija Tapani Kauppinen, yksi käsikirjan toteuttajista.

Tavoitteena siis on, että ennakoarviointi otetaan osaksi kunnan toiminnan ja talouden suunnittelua, jokapäiväiseksi työksi kaikessa päätöksenteossa. ”Mutta ennakoarviointi ei sinällään sano, että minkä näistä valitset, vaan se on esimerkiksi kunnanvaltuusto, joka tekee sen päätöksen”, sanoo Tapani Kauppinen ja kertoo esimerkin: ”Kun esimerkiksi lautakunnan jäsenen täytyy osallistua päätöksentekoon siitä, voiko jotain päätöstä tehdä, hän tutustuu ennakoarviointiin. Eli IVA tuottaa tietoa päätöksenteon tueksi, siinä on sen mahdollisuus. Nyt pystytään ennakoimaan ja tuottamaan tietoa. Kun tehdään skenaariot siitä tulevaisuudesta, että jos valitaan tuo vaihtoehto, niin se tuottaa tietynlaista tulevaisuutta. Jos valitaan joku toinen, niin se tuottaa jonkinlaisia muita vaikutuksia terveyteen ja hyvinvointiin”, kuvailee Kauppinen.

dömmningen. Först samlar man in information om det som skall bedömas och diskuterar sig fram till olika lösningsmodeller. I syfte att kartlägga om vi bedömer konsekvenserna på rätt sätt för vi en ständig dialog med den målgrupp som vi i varje enskilt fall har att göra med”, poängterar forskare Tapani Kauppinen, en av författarna till handboken.

Avsikten är att kommunerna i sin planering av verksamheten och ekonomin tillämpar konsekvensbedömning, som då blir en del av vardagen. ”Konsekvensbedömningen resulterar inte automatiskt i ett givet beslut. Kommunfullmäktige har kvar sin roll som beslutsfattare”, säger Tapani Kauppinen och ger ett exempel. ”När en medlem i en kommunal nämnd deltar i beslutsfattandet fungerar konsekvensbedömningen som beslutsunderlag. Information som stödjer ett visst beslut finns att tillgå: vi skapar scenarier som gör det möjligt att bilda sig en mera exakt uppfattning om framtiden”, beskriver Kauppinen.

IVA PÄÄTÖKSENTEON TUKENA IVA-BEDÖMNINGEN INOM BESLUTFATTANDE

Piirroksessa Tapani Kauppinen kuvainnollistaa, kuinka etukäteen voidaan arvioida, minkälaisia vaikutuksia päätöksenteko tuottaa. Tapani Kauppinen skisserar upp hur man på förhand kan bedöma de konsekvenser som beslut har.

StakesTieto *StakesInformation*

StakesTieto-tulosalue tuottaa, jalostaa ja välittää sosiaali- ja terveysalan tietoa ja osaamista päättäjille ja muille tiedon tarvitsijoille. Tulosalue ylläpitää valtakunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon tilastoja ja rekistereitä sekä edistää tietoteknologian käyttöönottoa sosiaali- ja terveydenhuollossa.

Resultatområdet StakesInformation producerar, förädlar och förmedlar information och kunskande inom social- och hälsovården med avseende på beslutsfattare och andra som behöver information. Resultatområdet upprätthåller nationell statistik och nationella register inom social- och hälsovården. Det främjar tillämpningen av informationsteknologi inom social- och hälsovården.

I 1990-luvulla tieto-ohjaus tuli sosiaali- ja terveydenhuoltoon. Asiakkaat, henkilöstö ja talous puhuttivat. Stakes tuotti päätöksentekijöille tilastovertailuja kehityksestä.

På 1990-talet blev informationsstyrningen ett element inom social- och hälsovården. Klienterna, personalen och ekonomin har ställts i fokus. Stakes producerade statistiska sammanställningar om utvecklingen för beslutsfattarna.

Tietoteknologia muuttaa myös sosiaali- ja terveydenhuoltoa. Stakes on ollut mukana kehittämässä uutta lainsäädäntöä, alueellisia tietojärjestelmiä ja arvioimassa hankkeiden onnistumista.

Informationsteknologin förändrar social- och hälsovården. Stakes har varit med om att ta fram ny lagstiftning och regionala informationssystem. Stakes har deltagit i bedömningen av hur olika projekt lyckades.

Tulosalue koostuu seitsemästä ryhmästä. Henkilöstön määrä vuonna 2002 oli keskimäärin 105. Tulosalueen rahoituksesta 76 prosenttia tuli valtion budjetista, 15 prosenttia yhteisrahoitteisista hankkeista ja 9 prosenttia maksullisesta toiminnasta. Ulkoinen rahoitus lisääntyi, ja maksullisen toiminnan kannattavuus parani.

Tulosalueen tarjoamia palveluita käyttävät muun muassa sosiaali- ja terveysalan ammattilaiset, kunnat, palvelujen tuottajat, ministeriöt, yritykset, järjestöt ja kansalaiset sekä Stakesin omat tutkijat ja kehittäjät.

Kertomusvuonna tulosalueella oli kolme hankekokonaisuutta: sosiaali- ja terveydenhuollon sähköinen asiointi, tilasto- ja rekisterijärjestelmien sekä vuorovaikutteisen tiedonvälityksen kehittäminen.

Tiedonvälityksen vilkas vuosi

Laajin koko Stakesia ja tulosaluetta koskeva yhteinen ponnistus vuonna 2002 oli verkkopalvelujen kehittämishanke. Tavoitteena on vuoden 2003 aikana luoda täysin uudenlainen, vuorovaikutteinen ja tietokantoihin perustuva verkkopalvelu, joka mahdollistaa entistä asiakaslähtöisemmän toimintatavan.

Myös muuta tiedonvälitystä kehitettiin. Viestintästrategian, julkaisupolitiikan sekä asiakaspalautejärjestelmän kehittäminen aloitettiin ja asiakashallinnan kehittämishanke valmistui. Mediapalvelu jatkui vilkkaana.

Muutto uuteen Stakestaloon oli suuri urakka. Uuteen kirjastoon muutettiin 700 hyllymetriä julkaisuja, ja noin 300 hyllymetriä vanhinta materiaalia siirrettiin varastokirjastoon. Myös julkaisuvarastosta poistettiin vanhimpia nimikkeitä. Muuton yhteydessä uudistettiin Stakesin graafinen ilme.

Dialogi-lehti ilmestyi seitsemän kertaa, ja sen sivumäärä kasvoi kolmanneksella edellisestä vuodesta. Juuri valmistuneen lukijatutkimuksen mukaan 180 000 alan ammattilaista lukee lehteä. Lehden painosmäärä on 30 000, ja se jaettiin maksutta alan toimipaikkoihin.

Resultatområdet består av sju grupper. År 2002 uppgick personalen i medeltal till 105 personer. Till 76 % finansierade det statliga budgetanslaget resultatområdets verksamhet. Projekt med många delfinansierare bidrog med 15 % och den avgiftsbelagda verksamheten med 9 %. Den yttre finansieringen ökade och den avgiftsbelagda verksamhetens lönsamhet förbättrades.

Yrkesfolk inom social- och hälsovården, kommuner, serviceproducenter, ministerier, företag, organisationer och medborgare samt Stakes egna forskare och utvecklare utnyttjar den service som resultatområdet tillhandahåller.

År 2002 fanns tre projekthelheter inom resultatområdet: elektronisk kundtjänst inom social- och hälsovården, arbete för att utveckla statistik och registersystem samt interaktiv informationsförmedling.

Ett aktivt år inom informationsförmedlingen

Arbetet med att utveckla webbtjänsterna engagerade resultatområdet och Stakes som helhet. Syftet är att under loppet av år 2003 skapa interaktiva tjänster av helt nytt slag med databaser på webben. Kundens behov är det viktiga.

Också annan informationsförmedling stod i fokus. Arbetet med att utveckla en informationsstrategi, en publikationspolitik och ett system för kundrespons inleddes. Ett utvecklingsprojekt för kundhantering blev färdigt. Representanter för massmedia tog oförtrutet resultatområdets tjänster i anspråk.

Flytten till det nya Stakeshuset var arbetsam. Det nya biblioteket försågs med 700 hyllmeter publikationer. 300 hyllmeter uttjänt material förvaras nu i ett lagerbibliotek. Publikationslaget tömdes på gamla titlar. Stakes grafiska uttryck fick en ansiktslyftning i samband med flytten.

Tidskriften Dialogi utkom sju gånger. Sidantalet utökades med en tredjedel jämfört med året innan. Enligt en nyligen utförd läsarundersökning når tidningen 180 000 professionellt verksamma personer inom hälso- och sjukvården. Tidningens upplaga är 30 000 och den distribueras gratis till olika inrättningar och institutioner.

Tieteellisen aikakausjulkaisun Yhteiskuntapolitiikan levikki on kasvanut, ja vuonna 2002 sillä oli yli 2 000 tilaajaa. Pohjoismaisella päihdealan tieteellisellä lehdellä Nordisk alkohol- och narkotikatidskriftillä on edelleen vankka asema kansainvälisten päihdetutkijoiden keskuudessa. Lehden painosmäärä on 1 500.

Kirjoja julkaistiin yhteensä 28. Määrä oli sama kuin edellisenä vuonna. Monistesarjoissa ilmestyi kaikkiaan 39 julkaisua. Stakesin 10-vuotisjuhlaan valmistuivat Suomalaisten hyvinvointi 2002 -kirja ja juhla-julkaisu "Lapsenkengistä kouluikään".

Digitaalisen kirjaston käyttö laajeni muun muassa tietokantojen, tärkeiden verkkopalvelujen ja elektronisten lehtien osalta. Kirjastotoimikunta aloitti työnsä.

Syksyllä seurattiin viikon ajan, miten tulosalueen palveluita käytetään. Viikossa yhteydenottoja kertyi 1 164. Reilu kolmannes asioi puhelimitse, ja toiseksi suosituin yhteydenottotapa oli sähköposti. Suurin asiakasryhmä oli Stakesin oma väki. Ulkopuolisista asiakkaista tärkeimpiä ryhmiä olivat yksittäiset kansalaiset, opiskelijat sekä kunnat. Yhteydenottoihin vastattiin varsin nopeasti. Puolet kysymyksistä olivat sellaisia, että niihin pystyttiin vastaamaan heti, ja reilu kolmannes vaati jatkoselvittelyä.

Tilastojen ja rekistereiden perustuotanto kunnossa

Sosiaali- ja terveydenhuollon tilastollinen vuosikirja 2002, Päihdetilastollinen vuosikirja 2002 sekä Sosiaali- ja terveysmenot 2000 -julkaisut valmistuivat. Ne ovat vuosittain ilmestyviä alan merkittävimpiä tietolähteitä. Lisäksi julkaistiin raportti Kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstö 1990–2000 sekä lukuisia tilastoraportteja, tiedonantajapalautteita ja muita julkaisuja. Taskutieto julkaistiin neljällä kielellä. Tiedonantajapalautteet ja Taskutieto ovat saatavilla sekä paperilla että Internetissä.

Den vetenskapliga tidskriften Yhteiskuntapolitiikka hade drygt 2 000 prenumeranter år 2002. Nordisk alkohol- och narkotikatidskrift har en trogen läsekrets bland rusmedelsforskare på internationell nivå. Tidskriftens upplaga är 1 500.

Allt som allt publicerades 28 böcker, vilket motsvarar nivån från året innan. 39 publikationer utkom i publikationsserierna i publikatform. Inför Stakes tio års festligheter utkom en faktabok om finländarnas välfärd 2002 (Suomalaisten hyvinvointi 2002) och en festpublikation med en återblick på Stakes tioåriga verksamhet (Lapsenkengistä kouluikään).

Det digitala bibliotekets utbud breddades att omfatta bl.a. databaser, centrala webbtjänster och tidningar i elektronisk form. En bibliotekskommitté tillsattes.

En vecka under höstens lopp ägnades åt en uppföljning av resultatområdets kunder. Under en vecka registrerades 1 164 kundkontakter. Drygt en tredjedel av kunderna ringde upp Stakes men många valde också e-posten som kontaktkanal. Stakes egna anställda var i majoritet bland dem som anlätade resultatområdets tjänster. Enskilda medborgare, studerande och kommuner var också väl representerade användargrupper. De flesta fick svar på sina frågor förhållandevis snabbt. Hälften av frågorna var av den art att det gick att besvara dem genast medan en tredjedel förutsatte utredningsarbete.

Produktion av statistik och register

Statistisk årsbok för social- och hälsovården 2002, Rusmedelsstatistisk årsbok 2002 och en sammanställning av social- och hälsovårdsutgiftema år 2000 (Sosiaali- ja terveysmenot 2000) utgavs. I egenskap av årligen utkommande rapporter räknas publikationerna till de mest betydelsefulla informationskällorna på området. Personalen inom social- och hälsovården i kommuner och samkommuner 1990–2000 samt andra statistiska sammanställningar, uppgiftsgivarrespons m.m. är exempel på andra tryckta

Vuoden 2002 aikana käynnistettiin terveydenhuollon avohoidon tilastouudistuksen suunnittelu ja hyvinvointi-indikaattorien kehittäminen. Ison työpanoksen vaati myös kansallinen sosiaali- ja terveysministeriön asettama Tieto 2005 -hanke. Sen tavoitteena on luoda uusi sosiaali- ja terveydenhuollon säännöllisen tietotuotannon järjestelmä, joka kattaa tutkimukset, tilastot ja rekisterit.

Sähköinen asiointi turvalliseksi

Tulosalue julkisti keväällä ehdotuksen sosiaali- ja terveydenhuollon turvallisesta tiedonkulusta verkossa. Ehdotuksessa on kuvattu muun muassa ratkaisut henkilöiden sähköisestä tunnistamisesta, allekirjoituksesta ja tiedonkulun salauksesta. Potilas- ja asiakaskertomusten digitaalisen arkistoinnin ohjeet valmistuivat. Tietojärjestelmien yhteistoiminnallisuutta sekä tietosuoja- ja tietoturvaratkaisuja kehitettiin osana kansallista terveydenhuollon kehittämishanketta.

Vuoden aikana valmistuivat toimintakykyyn ja terveyteen liittyvän Maailman terveysjärjestön WHO:n ICF-luokituksen käännös sekä sosiaali- ja terveydenhuollon tietotekniikkakartoitukset. Sosiaalihuollon eKonsultaatio-hanke jatkoi sosiaalihuollon portaalin valmistamista.

produkter. Fakta om social- och hälsovården i Finland utgavs på fyra språk. Uppgiftsgivarrespons och Fakta om social- och hälsovården finns att få på papper och på webben.

År 2002 inleddes arbetet med en statistisk översyn av öppenvården inom sjukvården. Arbeta för att utveckla välfärdsindikatorerna pågick också. Social- och hälsovårdsministeriets informationsprojekt Tieto 2005 krävde för sin del också en stor arbetsinsats: syftet är att skapa ett omfattande databaserat system där undersökningar, statistik och register på området ingår.

Trygg elektronisk kommunikation

Resultatområdet lade på våren fram ett förslag på hur den elektroniska kommunikationen inom social- och hälsovården kan göras trygg. Centrala element är bl.a. elektronisk identifiering av personer, elektronisk underskrift och datakryptering. Anvisningar för digitalisk arkivering av patient- och klientjournaler utkom. Informationssystemens inbördes överensstämmelse och frågor kring datasekretess och dataskydd är exempel på det arbete som pågår kring det nationella hälsovårdsprojektet.

En översättning från engelska till finska av Världshälsoorganisationens (WHO) ICF-klassifikation av funktionstillstånd och -hinder blev färdig. Social- och hälsovårdens informationsteknologiska tillämpningar kartlades: socialvårdens eKonsultationsprojekt är ett långårigt samarbetsprojekt för att utveckla en portal inom socialvården.

Rekisteripohjainen tutkimus: *Tutkimusten avulla tilastojen taakse*
Registerbaserad forskning: *Forskning behövs för en djupdykning i statistiken*

28

YLHÄÄLTÄ ALAS KATSOTTUNA (UPPIFRÄN NERÅT RÄKNAT) MIKA GISSLER, ELINA HEMMINKI JA ILMO KESKIMÄKI.

Stakes ylläpitää kansallisia sosiaali- ja terveydenhuollon tilastoja ja rekistereitä. Ne ovat olleet käytössä jo vuosikymmenten ajan ja niiden käyttö tutkimuksissa on jatkuvasti lisääntynyt. Tutkimusten avulla pystytäänkin selvittämään terveyden ja hyvinvoinnin kannalta tärkeitä kysymyksiä.

Stakes upprätthåller nationell statistik och nationella register inom social- och hälsovården. Datamaterialet i dem har använts redan i tiotals år och forskningen stödjer sig i ökande grad på dem. Viktiga hälso- och välfärdsrelaterade sammanhang går att klarlägga med hjälp av statistik och register.

Tilastoihin ja rekistereihin pohjaava tutkimus on määritelty yhdeksi suomalaisen tutkimuksen vahvuusalueeksi, koska meillä tietopääoma on kattava ja laatu erittäin hyvä. Yleensä tutkimukset ovat yhteistyöhankkeita ja ryhmätyötä, joissa on mukana useita tutkijoita sekä Stakesista että muista tutkijayhteisöistä. Rekisteritutkimuksen osaaminen on Suomessa laadukasta.

Kansalaisten tietosuoja on ykkösasia. Aineistoja käsitellään aina niin, ettei tutkittavien henkilöllisyyttä voi tunnistaa. Tilastoja ja tutkimuksia varten kerättyjä aineistoja ei myöskään saa käyttää yksittäistä ihmistä koskevaan päätöksentekoon.

Aineistot mahdollistavat alueellisen vertailun ja myös sellaisten ilmiöiden tutkimisen, jotka erillistutkimuksessa jäisivät havaitsematta. Jos ajatellaan vaikkapa hoitotoimenpiteiden tuloksia, negatiiviset hoitotulokset ovat yleensä suhteellisen harvinaisia. Mutta rekisteriaineistolla niitäkin voidaan tutkia. Vastaavan erillisaineiston kerääminen on kallista ja aikaa vievää, jopa mahdotonta.

Vuonna 2002 rekisteripohjaisiin tutkimuksiin myönnettiin 43 tutkimuslupaa. Osa oli Stakesin omia tutkimuksia, mutta tietoja annettiin myös ulkopuolisten tutkimushankkeiden käyttöön. Tutkimusaiheita olivat muun muassa palvelujen käyttö ja saatavuus, alueellinen ja sosioekonominen tasa-arvo, palvelujen vaikuttavuus, tehokkuus, riittävyys ja kattavuus. Tutkimuskohteita olivat myös erilaisten terveysongelmien syyt ja seuraukset sekä sosiaaliturvan kattavuus.

”Lapsettomuushoidot ovat sekä yhteiskunnallinen että terveydenhuollon kysymys.”

ELINA HEMMINKI, STAKES

Terveydenhuollon käytäntöjen tutkimusryhmän lapsettomuuden hoidon ja palvelujen arviointitutkimus jatkuu vielä muutaman vuoden. ”Määrällisesti näitä lapsia syntyy vuodessa noin 1400. Sehän ei ole lapsimääränä hirvittävän iso, mutta yhteiskunnallisena keskustelukysymyksenä nämä avusteiset lisääntymiset ovat paljon huomion kohteena”, perustelee

En av forskningens hörnstenar i vårt land är forskning som baserar sig på statistik och register. Informationen i dem är dels heltäckande, dels av hög kvalitet. Projekten bedrivs ofta i samarbete med forskare från Stakes och andra forskarsamfund. Kunnandet inom den registerbaserade forskningen ligger på hög nivå i Finland.

Medborgarnas datasekretess har högsta prioritet. Datamaterialet behandlas alltid så att det inte går att identifiera enskilda personer som deltar i en undersökning. Informationen i statistiska sammanställningar och register får inte nyttjas när man fattar beslut som berör en enskild individ.

Registerbaserad forskning möjliggör t.ex. regionala jämförelser och undersökningar av samband som forskare eventuellt inte kommer på spåren om systematiskt insamlad information inte finns att tillgå. När man undersöker vårdresultat behöver forskare information om negativa vårdresultat, vilka i sig är förhållandevis sällsynta. Informationen går i alla fall att få fram. Att separat börja kartlägga deras förekomst är svårt och tidskrävande, rentav omöjligt.

År 2002 beviljades 43 undersökningstillstånd för registerbaserade undersökningar. Somliga undersökningar gjordes av forskarna inom Stakes, i somliga fall fick utomstående forskare tillgång till datamaterial. Användningen av och tillgången på service, regional och socioekonomisk jämlikhet samt serviceutbudets effektivitet, tillräcklighet och omfattning är exempel på undersökningsteman. Andra är orsaker till och följder av hälsoproblem bland befolkningen samt socialskyddets omfattning.

”Bamlöshetsvården är en samhällelig och en medicinsk fråga.”

ELINA HEMMINKI, STAKES

Forskning i och utvärdering av bamlöshetsvård och -tjänster är ett forskningsprojekt för forskare inom praktisk verksamhet. Projektet fortgår ännu i några år. ”Cirka 1 400 barn föds om året som ett resultat av bamlöshetsvård. Gruppen är inte så stor men på ett samhälleligt plan är assisterad befruktning en viktig fråga”, säger forskningsprofessor Elina Hemminki. Forskningsresultaten breddar erfarenheterna av vården och är ett bidrag i diskussionerna om bamlöshetsvård.

tutkimusprofessori Elina Hemminki tutkimuksen tarpeellisuutta. Tutkimuksista saadaan paljon kokemusta ja tietoa sen keskustelun tueksi, jota lapsettomuuden hoidosta käydään.

Hankkeessa on kolme osaa. Ensimmäisessä tutkitaan suomalaisia hedelmättömyyden hoitokäytäntöjä sosiaalisina ja terveydenhuollon kysymyksinä sekä lapsettomien kokemuksia lapsettomuudestaan ja hoidoista. Aineistona ovat olleet kyselyt ja haastattelut koeputkihedelmöitysklinikoille, hoitaville lääkäreille ja hoitoja saaneille naisille. Toinen osa perustuu rekistereihin, ja siinä selvitetään koeputkihedelmöityshoitojen kohdentumista sekä lyhytaikaisia terveyshaittoja hoitoja saaneille naisille ja hoidoista syntyneille lapsille. Kolmas tutkimus on yhteistyöhanke Oulun yliopiston kanssa. Siinä neuvolatoitojen avulla selvitetään koeputkihedelmöityshoidolla alkunsa saaneiden lasten terveyttä kolmen vuoden iässä.

”Suomalaisissa sairaalapalveluissa on löydetty monia epäoikeudenmukaisuuksia.”

ILMO KESKIMÄKI, STAKES

Vaikuttavuuden ja oikeudenmukaisuuden tutkimusryhmä on tutkinut sairaalapalvelujen käytön sosioekonomisia eroja. Vaikka suomalainen terveydenhuolto pohjaa tasa-arvoon, palvelujen saatavuudessa on edelleen eroja. Ne näkyvät esimerkiksi kirurgiassa. Ylemmissä sosiaaliryhmissä näitä palveluita käytettiin huomattavasti enemmän.

”Ilman rekisteritietoja tutkimuksen tekeminen olisi erittäin hankalaa”, kertoo erikoistutkija Ilmo Keskimäki. ”Tarvittaisiin huomattavan isoja aineistoja ja tulisi hyvin kalliiksi, jos kyselytutkimuksella pyrittäisiin selvittämään jotain tämäntyyppistä asiaa. Tämä on hyvä esimerkki myös tutkimuksesta, jossa aineistojen yhdistämisestä on suuri hyöty.”

Sairaalapalveluiden sosioekonominen kohdentuminen on tärkeää taustatietoa terveyspoliittiseen päätöksentekoon. Tutkimuksella tuotetaan tietoa sosiaali- ja terveysministeriölle ja mahdollisesti poliittisen päätöksenteon taustaksi. ”Tämä tutkimus ei liity niinkään mihinkään suoranaiseen hankkeeseen, vaan sitä käytetään muutettaessa terveydenhuoltojärjestelmän piirteitä”, Keskimäki selventää käyttötarkoitusta.

Projektet består av tre delar. Vården av infertilitet i Finland som en social aspekt och som en del av social- och hälsovården är projektets första del liksom undersökningar av barnlösa föräldrars erfarenheter av barnlöshet och av olika sätt att vårda infertilitet på. Datamaterialet är enkäter och intervjuer som bl.a. vårdande läkare och kvinnor som har vårdats för infertilitet har fått svara på. Den andra delen grundar sig på register: fokus är ställt på kvinnor som har fått provrörsbefruktningsvård och de kortvariga negativa effekter på kvinnorna respektive bamen som vården har fört med sig. Den tredje delen är ett projekt i samarbete med Uleåborgs universitet. Utgående från rådgivningsbyråernas information kartläggs hälsan hos barn som är resultatet av provrörsbefruktningsvård i tre års ålder.

”Man har funnit många orättvisor i sjukhusens tjänster i Finland”.

ILMO KESKIMÄKI, STAKES

Forskningsgruppen inom effektivitet och rättvisa har undersökt de socioekonomiska skillnaderna i användningen av sjukhus-tjänster. Även om hälso- och sjukvården i Finland grundar sig på jämlikhet finns skillnader i tillgången på tjänster t.ex. inom den kirurgiska vården. Personer som hör till de högre socialklasserna använder betydligt oftare än andra tjänster inom kirurgin.

”Utan registerbaserat datamaterial är det ibland svårt att bedriva forskning”, säger specialforskare Ilmo Keskimäki. ”Redan i utgångsläget behövs ett omfattande datamaterial. Enkätundersökningar blir mycket kostsamma om de överhuvudtaget låter sig göras. Det här är ett exempel på hur man kan kombinera undersökningsmaterial av olika slag.”

Vilka grupper i samhället som använder sig av sjukhus-tjänster är viktig bakgrundsinformation när social- och hälsovårdsministeriet och politiska aktörer fattar hälsopolitiska beslut. ”Vår undersökning ansluter sig inte direkt till ett specifikt projekt utan den används när man vill inverka på uppläggnings av hälso- och sjukvården”, preciserar Keskimäki.

”Statistiken klargör inte alla sammanhang, forskning behövs för att man skall kunna gå djupare in i ett ämne.” MIKA GISSLER, STAKES

Förändringar i röningsvanor bland gravida mödrar i Finland är ett samarbetsprojekt mellan statistikgrupperna vid Stakes och institutionen för folkhälsovetenskap vid Helsingfors universitet. Bl.a. rådgivningsbyråerna använder sig av resultaten.

"Tilastojulkaisut eivät kerro kaikkea, joten tutkimusten avulla voidaan mennä syvemmälle." MIKA GISSLER, STAKES

Odottavien äitien tupakoinnin muutokset ajan mukana Suomessa -tutkimus on Stakesin tilastoryhmien ja Helsingin yliopiston kansanterveystieteen laitoksen yhteistyöhanke. Tuloksia käytetään esimerkiksi neuvoloissa.

"Tässä tutkimuksessa on käytetty vain yhtä rekisteriä", kehittämisspäälikkö Mika Gissler kertoo. "Syntymärekisterissä kysytään äidin raskauden aikaista tupakointia, ja tässä tutkimuksessa tarkastellaan alueellisia, ikäryhmittäisiä ja sosioekonomisia eroja. Ja niitä löytyy. Yli 35-vuotiaista äideistä vain 10 prosenttia tupakoi, mutta nuorista alle 18-vuotiaista äideistä tupakoi jopa puolet. Raskauden aikainen tupakointi on jo merkityksellinen terveysongelma, ja syntymärekisteristä on pystytty seuraamaan tupakoimisen kehitystä jo viidentoista vuoden ajan."

"Mutta vaikka nuorten naisten tupakointi on lisääntynyt, hyvä uutinen on se, ettei odottavien äitien tupakointi ole lisääntynyt 15 prosentista muun muassa neuvoloiden valistustyön ansiota. Uusimpien tilastojen mukaan myös raskaaksi tultuaan tupakoinnin lopettavien osuus on noussut melkein 20 prosenttiin", sanoo Gissler.

Stakesin rekistereitä ovat muun muassa terveyden- ja sosiaalihuollon hoitoilmoitusrekisteri, toimeentulotukirekisteri, syntyneiden lasten rekisteri, raskauden keskeyttämis- ja sterilointirekisteri, epämuodostumarekisteri, näkövammarekisteri, lastensuojelurekisteri ja toimipaikkarekisteri.

Suomen vanhin valtakunnallinen terveydenhuollon rekisteri, Syöpärekisteri, vietti 50-vuotisjuhlaansa vuonna 2002. Syöpärekisteri on myös Stakesin rekisteri, mutta sen ylläpidosta vastaa Suomen Syöpäyhdistys.

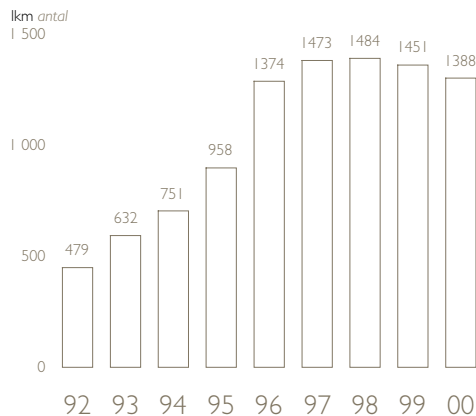
"Bara ett register har använts i den här forskningen", berättar utvecklingschef Mika Gissler. "I födelseregistret samlas information om moderns rökningssvanor under graviditeten. Undersökningen fokuserar på regionala, åldersgrupprelaterade och socioekonomiska skillnader. Det finns mängder av dem. Av mödrar som är äldre än 35 år röker bara 10 procent medan upp till hälften av de mödrar som är yngre än 18 år röker. Rökning under graviditeten är ett hälsoproblem med konsekvenser. Registret visar hur rökningen bland mödrar har utvecklats under femton års tid."

"Även om unga kvinnor allt oftare röker är det en god nyhet att bara 15 % av de gravida kvinnorna röker, vilket är rådgivningsbyråernas förtjänst. Nästan 20 % av de kvinnor som blir gravida fimpår enligt de senaste uppgifterna", berättar Gissler.

Stakes upprätthåller bl.a. vårdanmälningsregistret inom social- och hälsovården, registret för utkomststöd, födelseregistret, registret över aborter och steriliseringar, missbildningsregistret, synskaderegistret, barnskyddsregistret och institutionsregistret.

Finlands Cancerregister, som är det äldsta landsomfattande registret inom hälso- och sjukvården, fyllde 50 år i fjol. Cancerregistret är ett av Stakes register, men Cancerföreningen i Finland r.f. upprätthåller det.

KEINOHEDELMÖITYSHOIDOSTA SYNTYNEET LAPSET SUOMESSA
BARN FÖDDA EFTER BEFRUKTNINGSBEHANDLINGAR I FINLAND

Ulkomaanavun yksikkö

Enheten för internationellt utvecklingssamarbete

Stakesin ulkomaanavun yksikkö suunnittelee, toteuttaa, seuraa ja arvioi sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämishankkeita siirtymätalous- ja kehitysmaissa. Yksikön toimintamuotoja ovat asiantuntijapalvelut, konsultointi ja koulutus.

Enheten för internationellt utvecklingssamarbete inom Stakes planerar, verkställer, följer upp och utvärderar utvecklingsprojekt inom social- och hälsovården i transitions- och utvecklingsländerna. Enheten erbjuder experttjänster, konsultering och utbildning.

Ulkomaanavun yksikön toiminta perustuu omarahoitteiseen maksullisten palveluiden tuotantoon. Hankkeita rahoittavat kansainvälisessä kehitysyhteistyössä toimivat rahoituslaitokset ja muut organisaatiot, muun muassa ulkoasiainministeriö, Euroopan unioni, Maailmanpankki ja Aasian kehityspankki.

Yksikön liikevaihto vuonna 2002 oli 5,24 miljoonaa euroa, mikä oli 8,9 prosenttia suurempi kuin edellisvuonna. Yksikön henkilöstön määrä vuonna 2002 oli keskimäärin 21.

Stommen i Stakes enhet för internationellt utvecklingssamarbete är självfinansierad produktion av avgiftsbelagda tjänster. Projekten finansieras av finansieringsinstitut och övriga organisationer inom internationellt utvecklingssamarbete såsom utrikesministeriet, Europeiska unionen, Världsbanken och Asiatiska utvecklingsbanken.

År 2002 uppgick enhetens omsättning till 5,24 miljoner euro, vilket var en ökning med 8,9 % jämfört med året innan. Det genomsnittliga antalet personal i enheten år 2002 var 21.

Tavoitteena vaikuttavuus

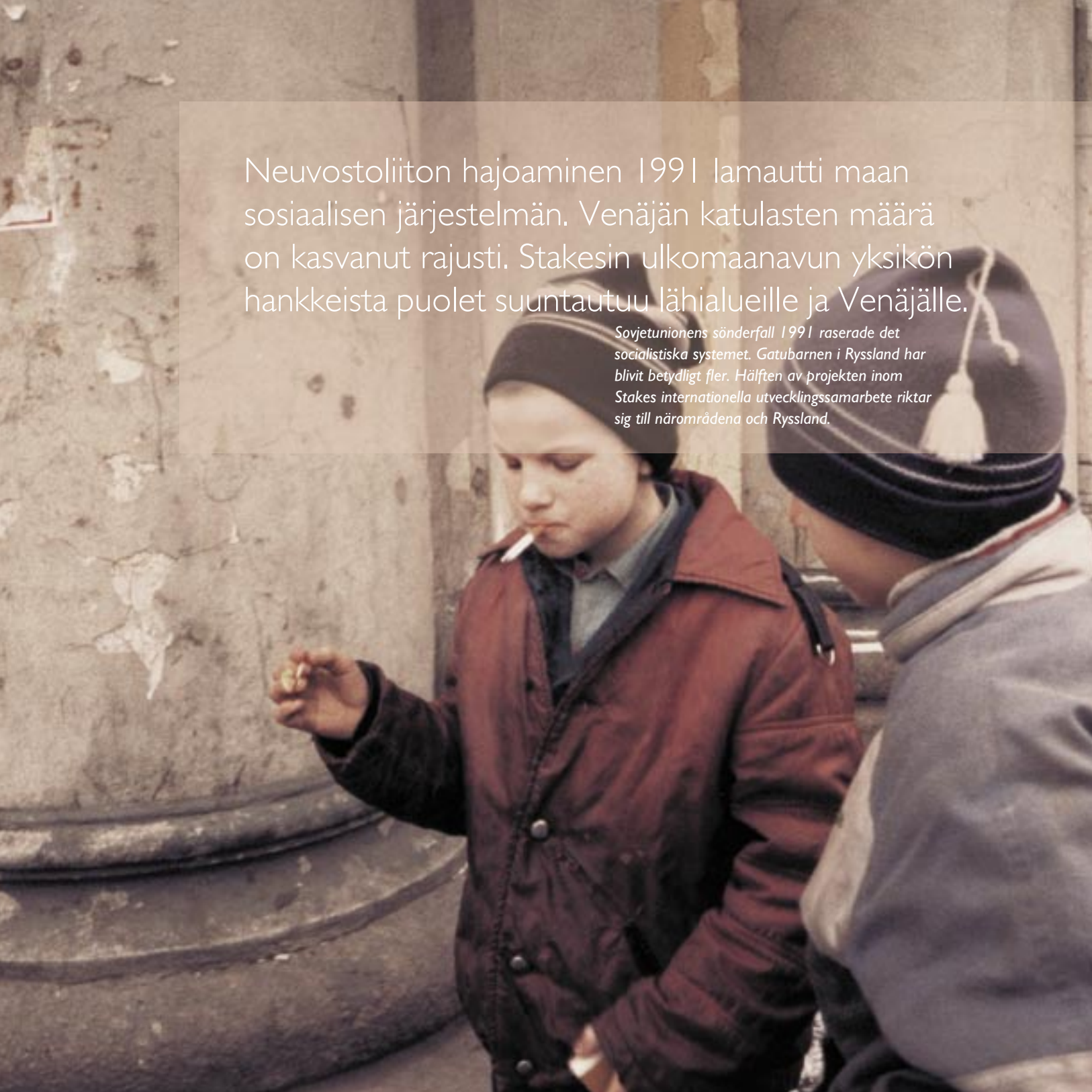
Ulkomaanavun yksikkö pyrkii toiminnassaan mahdollisimman suureen vaikuttavuuteen ja pitkäaikaiseen yhteistyöhön. Useimmat hankkeet ovat monivuotisia ja niiden ensisijaisena päämääränä on edistää kohdemaiden sosiaali- ja terveydenhuollon järjestelmien, toimintaohjelmien sekä rahoitusjärjestelmien toimintaa.

Suuri osa yksikön vetämistä hankkeista toimii Suomen lähialueilla Baltiassa, Karjalan tasavallassa, Pietarin alueella ja muualla Venäjällä. Kertomusvuoden aikana yksikkö laati

Målet är effektivitet

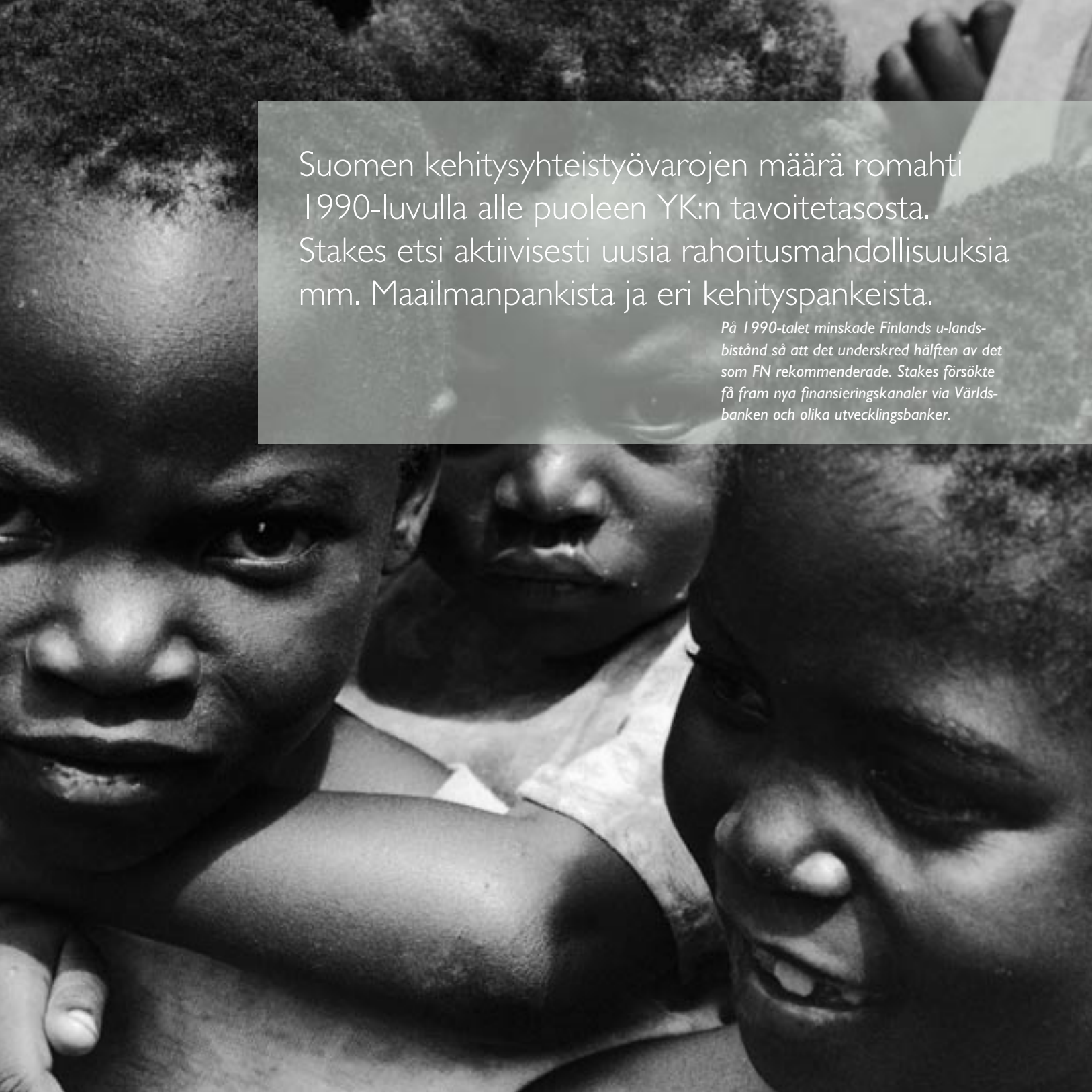
Effektivitet och långvarigt samarbete är ledstjärnor i den verksamhet som enheten bedriver. De flesta projekt sträcker sig över flera år och syftet är i första hand att i projektländerna främja social- och hälsovårdssystemens funktion samt olika verksamhets- och finansieringsprogram.

En stor del av projekten genomförs i Finlands närområden, t.ex. i de baltiska länderna, i Karelska republiken, i S:t Petersburgs omgivning och på andra håll i Ryssland. Under verksamhetsåret

Neuvostoliiton hajoaminen 1991 lamautti maan
sosiaalisen järjestelmän. Venäjän katulasten määrä
on kasvanut rajusti. Stakesin ulkomaanavun yksikön
hankkeista puolet suuntautuu lähialueille ja Venäjälle.

*Sovjetunionens sönderfall 1991 raserade det
socialistiska systemet. Gatubarnen i Ryssland har
blivit betydligt fler. Hälften av projekten inom
Stakes internationella utvecklingssamarbete riktar
sig till närområdena och Ryssland.*

Suomen kehitysyhteistyövarojen määrä romahti
1990-luvulla alle puoleen YK:n tavoitetasosta.
Stakes etsi aktiivisesti uusia rahoitusmahdollisuuksia
mm. Maailmanpankista ja eri kehityspankeista.

*På 1990-talet minskade Finlands u-lands-
bistånd så att det underskred hälften av det
som FN rekommenderade. Stakes försökte
få fram nya finansieringskanaler via Världs-
banken och olika utvecklingsbanker.*

suunnitelman Suomen lähialueyhteistyön toteuttamisesta keskipitkällä aikavälillä. Ulkoasiainministeriön hyväksymän suunnitelman toteuttaminen alkaa vuoden 2003 aikana.

Vuoden 2002 merkittävimpiä hankkeita oli ohjelmaehdotuksen laatiminen pohjoisen ulottuvuuden sosiaali- ja terveysalan kumppanuusohjelmaksi. Ohjelman lähtökohtana on ollut pohjoisen ulottuvuuden maiden yhteinen huoli sosiaalisten ja terveydellisten ongelmien nopeasta kasvusta Suomen lähialueilla ja Venäjällä.

Ohjelmaehdotus käsiteltiin syyskuussa 2002 Joensuussa pidetyssä kansainvälisessä pohjoisen ulottuvuuden foorumissa, jossa se sai taakseen osallistujamaiden ja kansainvälisten järjestöjen laajan tuen. Pohjoisesta ulottuvuudesta ja kumppanuusohjelmasta enemmän sivulla 34.

Muita merkittäviä kertomusvuoden aikana toteutettuja hankkeita olivat Aasian kehityspankin rahoittama Mongolian sosiaaliturvajärjestelmän perussuunnitelma sekä Euroopan unionin Twinning-ohjelman hankkeet Unkarissa ja Tšekin tasavallassa. Twinning-hankkeet ovat nykyisten EU-maiden ja hakijamaiden viranomaisyhteistyötä, jonka tavoitteena on lujittaa yhteistyöverkostoja sekä uudistaa hakijamaiden lainsäädäntöä ja järjestelmiä.

Kertomusvuonna käynnistyi Lesothossa mittava terveydenhuollon uudistus, jossa ulkomaanavun yksikkö vastaa terveydenhuollon järjestelmien hajautuksesta. Namibiassa jatkettiin vuodesta 1995 käynnissä ollutta laajaa sosiaali- ja terveysalan kehittämisohjelmaa.

Painopiste laajempiin kokonaisuuksiin

Yksikön strategisena tavoitteena on siirtää toimintaa pienimuotoisten, eri tahojen rahoittamien hankkeiden toteuttamisesta suurempiin kokonaisuuksiin ja pitkäaikaisiin puitesopimuksiin. Näin hankkeiden vaikuttavuus on mahdollisimman suuri.

Kertomusvuonna käytiin keskusteluja yhteistyömuodoista ja yhteistyön kehittämisestä Stakesin ja Maailmanpankki-instituutin välillä. Toteutuessaan ne vaikuttavat yksikön toimintaan merkittävästi.

Vuonna 2002 ulkomaanavun yksikkö voitti ulkoasiainministeriön kehitysyhteistyöosaston järjestämän tarjouskilpailun terveys-, sosiaali- ja väestökysymysten neuvonantajapalveluita. Toiminta käynnistyi vuoden 2003 aikana.

utarbetade enheten en plan för att förverkliga Finlands närområdessamarbete på medellång sikt. Utrikesministeriet godkände planen, som omsätts i praktisk verksamhet fr.o.m. år 2003.

Ett av de viktigaste projekten år 2002 var utarbetandet av ett programförslag för partnerskap på social- och hälsovårdssektorn inom ramen för den nordliga dimensionen i EU:s politik. Programmet är ett uttryck för den oro som länderna inom den nordiska dimensionen gemensamt har känt för de snabbt ökande sociala och hälsorelaterade problemen i Finlands närområden och i Ryssland.

Programförslaget fick ett brett stöd av de länder och internationella organisationer som deltog i ett möte om den nordliga dimensionen i Joensuu i september 2002. Den nordliga dimensionen och partnerskapsprogrammet behandlas utförligare på sida 34.

En plan för att utveckla socialskyddssystemet i Mongoliet är ett exempel på ett projekt som genomfördes under verksamhetsåret och som Asiatiska utvecklingsbanken finansierade. Två projekt inom Europeiska unionens program Twinning genomfördes i Ungern respektive Tjeckien. Programmet Twinning syftar till att etablera och stärka samarbetet mellan myndigheterna i nuvarande EU-länder och i ansökarländerna. Bl.a. gynnas samarbete i nätverk. Ett syfte är också att förnya lagstiftningen i ansökarländerna.

Ett projekt som syftar till en brett upplagd reform av hälsovården i Lesotho inleddes under verksamhetsåret. Projekttagandet innebär en decentralisering av hälsovården i landet. Enheten för internationellt utvecklingssamarbete fortsatte det omfattande programmet för att utveckla Namibias social- och hälsovård, som inleddes redan år 1995.

Tyngdpunkten förskjuts till större helheter

Enhetens strategiska mål är att minska satsningarna på förhållandevis små projekt med ett flertal finansierare till förmån för större projekthelheter och långvariga ramavtal. Då blir projekten så effektiva som möjligt.

Under verksamhetsåret diskuterades olika former av samarbete mellan Stakes och Världsbanken och samarbetets inriktning. Ifall samarbetet förverkligas i planerad omfattning påverkas enhetens verksamhet väsentligt.

Stakes enhet för internationellt utvecklingssamarbete vann i fjol en offerttävlan som avdelningen för utvecklingssamarbete vid utrikesministeriet hade utlyst om rådgivningstjänster inom social- och hälsovårdssektorn samt befolkningsutvecklingen. Rådgivningstjänsterna inleds år 2003.

Pohjoinen ulottuvuus: Yhteiset ongelmat – sosiaali- ja terveysalan kumppanuusohjelma
Den nordliga dimensionen: Gemensamma problem –
program för att gynna partnerskap inom social- och hälsovården

VASEMMALTA (FRÅN VÄNSTER) ANNELI MILÉN, ALI ARSALO, MARINA WETZER, SATU LEINONEN JA URSULA AALTONEN.

"Man har i ökande omfattning kommit till insikt om att inget land ensamt klarar av att lösa de här problemen. Det hjälper inte att t.ex. Ryssland ensamt beslutar sig för att lösa ett problem. Problemet flyttas framåt och ändrar karaktär. Samfälliga ansträngningar krävs. Det slag av bilateralt samarbete som vi är vana vid har inte längre högsta prioritet."

ANNELI MILÉN, STAKES

"Yhä selkeämmin on ymmärretty, että näitä kysymyksiä ei kykene ratkaisemaan mikään maa yksinään. Ei se auta, jos vaikkapa Venäjä ratkaisisi yhden ongelman itseksensä. Ongelma vain siirtyisi ja muuttaisi muotoaan. Täytyy yrittää ratkaista yhdessä. Sen takia tarvitaan yhteistyötä, joka ei perustu enää sellaiseen kahdenväliseen yhteistyöhön, jota on totuttu näkemään."

ANNELI MILÉN, STAKES

Pohjoisen ulottuvuuden maat – useat pohjoisen ja itäisen Euroopan maat sekä Venäjä – ovat huolestuneita alueen tilanteesta: sukupuolitaudit, hiv/aids, tuberkuloosi ja muut tarttuvat taudit leviävät, krooniset taudit tappavat ja vammauttavat työikäistä väestöä ja ympäristö on useilla alueilla terveydelle haitallista. Erityisesti nuorison huumeiden käyttö kasvaa, alkoholismi lisääntyy ja sosiaalinen syrjäytyminen yleistyy. Ihmisen hyvinvoinnin ongelmat johtavat taloudellisen tuottavuuden kasvun hidastumiseen ja ovat kriittisiä tekijöitä näiden maiden kehitykselle.

Sosiaali- ja terveysongelmat ovat kärjistyneet etenkin entisissä sosialistisissa maissa. Taudit ja sosiaaliset ongelmat leviävät rajoista riippumatta muun muassa seksiturismin ja huumekaupan välityksellä. Ongelmat ovat monisyisiä ja niiden ratkaisu vaatii maiden rajat ylittävää yhteistyötä.

”On siis suorastaan jo todettu, että tuottavuus ja taloudellinen kasvu vähenevät, koska ihmiset voivat sosiaalisesti ja terveydellisesti niin huonosti. Sillä on niin iso vaikutus asioihin useissa maissa tällä pohjoisen ulottuvuuden alueella, että sille on tehtävä jotakin.”

ANNELI MILÉN, STAKES

”Terveyspuoli lähti juuri siitä havainnosta, että sosiaali- ja terveyskysymykset ovat nousemassa niin tärkeäksi tällä alueella”, asiantuntija Anneli Milén kertoo. Terveiden haasteet liittyvät elämäntapaan ja sosiaaliseen tilanteeseen: alkoholin, tupakan ja rasvan liikakäyttö sekä huumeiden käyttö leviävät muun muassa oikean tiedon ja neuvonnan puuttuessa.

”Ongelmat liittyvät niin paljon sosiaalisiin kysymyksiin, että niitä ei voi enää ratkaista ainoastaan terveydenhuollon keinoin, tarvitaan siis sosiaalipuoli mukaan”, Milén jatkaa. ”Ja kokemukset, mitä tällaisesta vanhanaikaisesta yhteistyöstä on saatu, ovat olleet esimerkiksi Venäjällä aika huonoja. Ongelma on, että apu on ollut niin pirstaleista ja on mennyt jokaisen organisaation ja jokaisen maan omien prioriteettien mukaan. Se ei ole tukenut tarpeeksi yhteistyön kohteena olevan maan omaa linjausta.”

Länder inom den nordliga dimensionen – många länder i norra och östra Europa samt Ryssland – oroar sig för att könssjukdomar, hiv/aids, tuberkulos och andra smittosamma sjukdomar sprider sig. Kroniska sjukdomar skördar dödsoffer och skadar människor i arbetsför ålder. På sina håll är miljön hälsovådlig. Bland ungdomar ökar bruket av narkotika och alkohol liksom den sociala utslagningen. Bristerna i människors välbefinnande är kritiska faktorer i ländernas utveckling. Om de inte åtgärdas sjunker ländernas ekonomiska produktivitet.

Speciellt i de forna socialistiska länderna brottas invånarna med sociala och hälsorelaterade problem. Sexturismen och knarkhandeln gör t.ex. att sjukdomar och sociala problem inte håller sig inom ett lands gränser. Gränsöverskridande samarbete behövs för att lösa de mångfasetterade problemen.

”De sociala problemen och ohälsa står i relation till produktiviteten och den ekonomiska tillväxten, som avtar om människorna mår dåligt. Invånare i länderna inom den nordliga dimensionen är speciellt utsatta och nu måste vi göra något.”

ANNELI MILÉN, STAKES

”De sociala och hälsorelaterade sambandens klarläggande ledde till de första hälsofrämjande initiativen”, berättar expert Anneli Milén. Utmaningarna inom hälsa anknyter till människors levnadssätt och sociala situation: alltför stor konsumtion av alkohol, cigaretter och fett har att göra med bristande information och rådgivning. Samma gäller användningen av narkotika.”

”Ett helhetsbaserat synsätt, som också innefattar den sociala sidan, är av nöden. De erfarenheter som man har av ett samarbete av mera traditionellt snitt har t.ex. inte gett nämnvärda resultat i Ryssland. Biståndet har i alltför hög grad styrts av prioriteterna i varje organisation och varje land, vilket mottagarlandet har ansett negativt: splittrade aktioner stödjer inte mottagarlandets egna strävanden på ett bestämt område.”

På initiativ av Paavo Lipponen och på uppdrag av utrikesministeriet samt social- och hälsovårdsministeriet gjorde Stakes ett utkast till partnerskap för hälsa och socialt välbefinnande inom ramen för den nordliga dimensionen i EU:s politik. I Olavi Elos och Anneli Miléns programutkast definieras samarbetets huvuddrag, tyngdpunktsområden och principer.

Stakes valmisteli pääministeri Paavo Lipposen aloitteesta ja ulkoasiainministeriön sekä sosiaali- ja terveysministeriön toimeksiannosta alustavan ehdotuksen pohjoisen ulottuvuuden sosiaali- ja terveysalan kumppanuusohjelmaksi. Olavi Elon ja Anneli Milénin laatimassa ohjelmaehdotuksessa Partnership in Public Health and Social Wellbeing määrittellään yhteistyön päälinjat, painopisteet ja periaatteet.

Ohjelmaehdotus sai laajaa kannatusta syyskuussa 2002 pidetyssä kansainvälisessä Joensuun pohjoisen ulottuvuuden foorumissa. Päätettiin valmistella eri maiden ja järjestöjen välinen kumppanuusohjelma, joka suunnitellaan, toteutetaan ja rahoitetaan yhdessä. Tavoitteeksi asetettiin niin poliittisten päättäjien, julkisen sektorin, yksityisten työnantajien ja työpaikkojen, liike-elämän kuin kansalaisjärjestöjen ja kansalaistenkin aktivoiminen terveyden edistämiseen ja terveyttä vahvistavien elämäntapojen tukemiseen.

"Esimerkiksi prostituutio on yhteinen asia. Siihen vaikuttaa se, miten ihmiset käyttäytyvät yleisesti näissä maissa. Se ei ole pelkästään Venäjän tai Baltian maiden asia niin kuin olemme tottuneet ajattelemaan. Sellainen kahdenvälinen yhteistyö ei toimi, että esimerkiksi suomalaiset tekevät projekteja Venäjälle, ruotsalaiset tekevät projekteja Venäjälle, tanskalaiset tekevät projekteja vaikkapa Viroon ja niin pois päin. Eli että on ikään kuin avunantaja ja avunsaaja -näkökulma," sanoo Milén, toinen kumppanuusohjelman suunnittelijoista.

Pohjoisen ulottuvuuden kumppanuusohjelmalla pyritään muuttamaan näkökulmaa toisenlaiseksi: kansainvälisemmäksi, yhteiskunnallisemmaksi ja laaja-alaisemmaksi. Sellaiseksi, että siinä olisi kaikenlaisia tahoja mukana.

Joensuussa hyväksytyyn ohjelmaehdotuksen valmistelu annettiin kansainväliselle työryhmälle, jonka jäsenet koostuvat ohjelmaan osallistuvista pohjoisen ulottuvuuden maista. Ehdotus sosiaali- ja terveysalan kumppanuusohjelmaksi esitetään poliittisesti päätettäväksi pohjoisen ulottuvuuden foorumissa Norjassa loppuvuodesta 2003.

"Pitkälle Suomen aloitteesta aikoinaan Euroopan unionissa hyväksyttiin semmoinen poliittinen näkökulma, että perustetaan pohjoisen ulottuvuuden ajatus ja erikoispolitiikka", Anneli Milén kertoo. "Ajatuksena on se, että saadaan ennen kaikkea Venäjää vedettyä lännen läheisyyteen. Nyt kun EU

Programutkastet fick ett brett stöd i september 2002 i Joensuu under ett möte på internationell nivå om den nordliga dimensionen. Utkastet utgör stommen i ett samfinansierat partnerskapsprogram mellan olika länder och organisationer. Politiska beslutsfattare, den offentliga sektorn, privata arbetsgivare, affärlivet liksom medborgarorganisationer och medborgare aktiveras för hälsofrämjande åtaganden och för sunda levnadssätt.

"Prostitutionen är inget isolerat fenomen. Människornas beteende inverkar på dess omfattning. Tidigare var vi snabba att betrakta prostitutionen som en angelägenhet inom Ryssland och de baltiska länderna. Ett bilateralt samarbete som går ut på att t.ex. Finland satsar på projekt till Ryssland, Sverige likaså, medan Danmark satsar på Estland o.s.v. bygger på ett föräldrat synsätt, d.v.s. på ett uttalat givar- och mottagarperspektiv, säger Milén, en drivande kraft bakom partnerskapsprogrammet.

EU:s politik inom den nordliga dimensionen syftar till att förskjuta synsättet så att det blir mera internationellt, samhällsinriktat och bredare. Aktörema blir flera.

En arbetsgrupp på internationell nivå med representanter för de deltagande länderna arbetar nu vidare med programmet. I oktober 2003 fattas de politiska besluten under ett forum i Norge av representanter för den nordliga dimensionen inom EU.

"Finland var en av initiativtagarna till den nordliga dimensionen och dess betydelse inom EU", berättar Anneli Milén. Avsikten har framför allt varit att få Ryssland att närma sig väst. När EU utvidgas växer den nordliga dimensionen både omfångs- och betydelsemässigt. När EU:s gränser förskjuts österut har unionen en gräns till Ukraina och Vitryssland. Efter år 2007 blir grannarna åter fler. På områdena intill EU:s östgränser har människorna alltid samarbetat, något som vi nu skall systematisera bl.a. inom partnerskapsprogrammet. Hiv/aids kommer att vara en av de viktigaste frågorna: utöver den hälsomässiga aspekten skall det samhälleliga perspektivet betonas. Resultatet kräver samarbete."

"Det är skrottretande att säga att hiv tar sig i smyg över till oss från Ryssland! Den rör inte på sig, vi åker nog själva efter den!"

ANNELI MILÉN, STAKES

Hiv/aids i Finlands närområden och Ryssland är en av de största utmaningarna inom partnerskapsprojektet och den nordliga

laajenee, pohjoinen ulottuvuuskin kasvaa alueeltaan ja merkitykseltään. Kohtahan meillä EU:ssa on rajaa vielä pidemmin Venäjän kanssa ja uusina naapureina Ukraina ja Valko-Venäjä. Ja vuoden 2007 jälkeen vielä lisää uusia naapureita. EU:n itärajalla on tehty aina yhteistyötä ihmisten kesken. Nyt se on saatava laajempiin puitteisiin ja systemaattisemmaksi. Kun puhutaan tästä kumppanuusohjelmasta, sen tarkoituksena on olla yksi niistä asioista, jotka konkretisoivat pohjoista ulottuvuutta. On selvää, että hiv/aids tulee olemaan yksi tärkeimmistä asioista. Nimenomaan hiv otettuna sillä lailla, että se ei ole terveystuon kysymys pelkästään, vaan se on hyvin laaja yhteiskunnallinen kysymys. Ja siinä valtioiden täytyy tehdä yhteistyötä.”

”On aika naurettavaa puhua siitä, että hiv ujuttautuu meille Venäjältä! Ei se sieltä meille ikään kuin tule. Kyllä me se sieltä haetaan!”

ANNELI MILÉN, STAKES

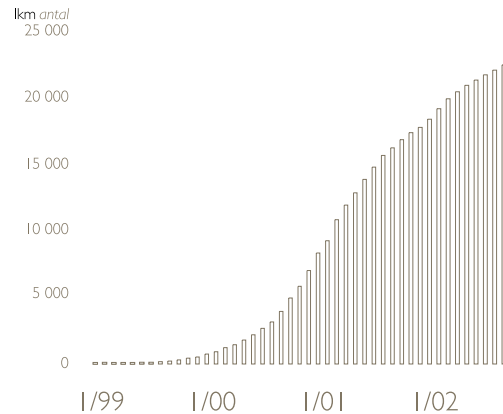
Yksi kumppanuusohjelman ja koko pohjoisen ulottuvuuden suurimmista haasteista on Suomen lähialueiden ja Venäjän hiv-epidemia. Hiv/aids on yksi pohjoisen ulottuvuuden sosiaali- ja terveystuon painoalueista. Aihetta käsiteltiin laajasti myös Joensuun foorumissa, jossa julkistettiin Stakesin valmisteleva englanninkielinen artikkelikokoelma Being Positive. Kirjassa keskitytään tarkastelemaan hiv/aids-kysymystä erityisesti Suomen lähialueiden ja Venäjän kannalta.

”Tilannehan on sillä tavalla ongelmallinen tällä pohjoisen ulottuvuuden alueella, että täällä on paikka paikoin maailman nopeimmin kasvava hiv-tartuntojen määrä”, Milén muistuttaa ja jatkaa: ”Se on semmoinen pommi, joka räjähtää joidenkin vuosien päästä. Ja sen eteen täytyy nyt – ja olisi pitänyt jo – ruveta toimenpiteisiin. Ja se on meidän kaikkien ongelma. On aika naurettavaa puhua siitä, että hiv ujuttautuu meille Venäjältä! Ei se sieltä meille ikään kuin tule. Kyllä me se sieltä haetaan! Siinä on mielestäni se ero, että kenellä on vastuu? Olisi se vähän meilläkin!”

dimensionen. Temat behandlades utförligt i Joensuu med utgångspunkt bl.a. i artikelsamlingen Being Positive, som Stakes har gett ut på engelska.

”På vissa områden inom den nordliga dimensionen ökar antalet människor med hiv snabbast i världen,” påminner Milén och fortsätter: ”Det är en bomb som briserar om något år. Vi borde redan samfällt ha skridit till åtgärder. Det är skrattretande att säga att hiv tar sig i smyg över till oss från Ryssland! Den rör inte på sig, vi åker nog själva efter den! Skillnaden i synsätt återspeglar hur vi förhåller oss till vårt ansvar. Kanske vi borde förhålla oss seriösare!”

PIETARISSA REKISTERÖIDYT HIV-TARTUNNAT (KUMULATIIVINEN MUUTOS KUUKAUSITTAIN)
ANTALET REGISTRERADE HIV-SMITTADE PERSONER I S:T PETERSBURG (KUMULATIV FÖRÄNDRING PÅ MÅNADSBASIS)

Lähde: T. Smolskaya/Pasteur Instituutti, Pietari
Källa: T. Smolskaya/Pasteur institutet, S:t Petersburg

Alueyhteistyöryhmä *Gruppen för regionalt samarbete*

Alueyhteistyöryhmän tehtävänä on syventää, laajentaa ja terävöittää Stakesin alueellista yhteistyötä. Ryhmä pyrkii kehittämään palvelujärjestelmää yhteistyössä valtakunnallisten ja alueellisten asiantuntijoiden, eri hallinnonalojen, kolmannen sektorin sekä yritysmaailman kanssa.

Gruppen för regionalt samarbete syftar till att fördjupa och bredda Stakes regionala samarbete och ge det ökad genomslagskraft. Gruppen strävar efter att utveckla servicesystemet i samråd med nationella och regionala experter, företrädare för olika förvaltningsgrenar, den tredje sektorn och företagsvärlden.

Ryhmän toiminta perustuu pääosin ulkopuoliseen rahoitukseen. Tärkeimmät rahoittajat ovat Euroopan sosiaalirahaston tavoite 3 -ohjelma sekä sosiaali- ja terveysministeriö.

Ryhmän henkilöstön määrä vuonna 2002 oli keskimäärin 11. Lisäksi ryhmässä työskenteli sopimusyhteistyössä 9 aluekoordinaattoria eri puolilla Suomea.

Kolme hankekokonaisuutta

Vuonna 2002 alueyhteistyöryhmä toteutti kolmea hankekokonaisuutta. Juuria-hanke edistää sosiaali- ja terveysministeriön tietoteknologiahankkeiden tulosten hyödyntämistä. Tavoitteena on vahvistaa alueellista yhteistyötä sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämisessä tietoteknologiaa hyödyntämällä. Kertomusvuonna alueyhteistyöryhmä rekrytoi

I huvudsak får gruppen extern finansiering för sin verksamhet, i främsta hand från Europeiska socialfondens mål 3 - program samt social- och hälsovårdsministeriet.

I snitt uppgick personalen till 11 år 2002. Runtom i landet fanns därtill 9 regionala koordinerare.

Tre projekthelheter

År 2002 arbetade gruppen för regionalt samarbete med tre projekthelheter. Projektet Juuria främjar tillämpandet av informationsteknologiska innovationer inom social- och hälsovården. Syftet är att stärka det regionala samarbetet parallellt som man inom social- och hälsovården i ökande grad tar i bruk datateknik. År 2002 rekryterade gruppen nio lokala koordinerare till projektet, ordnade landsomfattande seminarier och regionala fora.

hankkeeseen yhdeksän alueellista koordinaattoria sekä järjesti valtakunnallisia seminaareja ja alueellisia foorumeja.

Kertomusvuonna käynnistyi sosiaali- ja terveysalan henkilöstön tietoteknologiavalmiuksia vahvistava TIVA-hanke.

Vuoden 2002 aikana ryhmä jatkoi yritysten yhteiskuntavastuuta edistävän Finnish Business & Society -verkoston toiminnan kehittämistä. Verkostoon kuuluu yrityksiä sekä kolmannen ja julkisen sektorin toimijoita. Yrityksille ja yhteisöille suunnattu Suomen ensimmäinen yhteiskuntavastuun työväline "Vastuun askeleita – työkirja yritysten yhteiskuntavastuun kehittämisen tueksi" valmistui alkuvuodesta 2002. Lisäksi ryhmä julkaisi kaksi numeroa ajankohtaista tietoa ja hyviä käytäntöjä levittävää FiBS-julkaisua.

Vuonna 2002 ryhmä jatkoi Klubitalo-hankkeen kehittämistä. Tavoitteena on mielenterveyskuntoutujien työelämään saattaminen ja työnantajien kanssa tehtävän yhteistyön kehittäminen. Kertomusvuonna perustettiin viisi uutta klubitaloa eri puolille Suomea.

Alue- ja kuntayhteistyö uusiin raameihin

Vuoden 2003 alusta Stakesin organisaatiota kehitettiin ja alueyhteistyöryhmästä tuli itsenäinen tulosityksikkö, Alue- ja kuntapalvelut. Samalla yksikön tehtäviksi siirtyivät TERVE-SOS-messu- ja koulutustapahtuman järjestäminen, Stakesin kunta- ja alueyhteistyön strategian valmistelu, maksullisten asiantuntijapalveluiden tarjoaminen ja Stakesin konsultti-poolin ylläpito.

Projektet TIVA syftar till att stärka färdigheterna på informations- teknologins område hos anställda inom social- och hälsovården.

Nätverket Finnish Business & Society främjar företagens samhällsansvar. Företag samt aktörer inom den tredje sektorn och den offentliga sektorn hör till nätverket. I början av 2002 utkom den första arbetsboken i ämnet (Vastuun askeleita – työkirja yritysten yhteiskuntavastuun kehittämisen tueksi). Under året utgavs publikationen FiBS två gånger. Den innehåller aktuell information och god praxis på området.

Projektet Klubbhus syftar till att i företag erbjuda personer med psykisk ohälsa övergångsarbete. År 2002 inledde fem nya klubbhus sin verksamhet i olika delar av landet.

Det regionala och kommunala samarbetet fick nya ramar 39

I början av år 2003 utvecklade Stakes sin organisation så att en separat resultatenhet, Tjänster för regioner och kommuner, bildades. Enheten tar över arrangemangen kring mäss- och utbildnings- evenemanget TERVE-SOS. Vidare utarbetar den strategier för det regionala och kommunala samarbetet, utbudet av kostnadsbelagda experttjänster och Stakes expertpool.

Hallintopalvelut Administrationn

Hallintopalvelut-tulosalue palvelee Stakesin strategista johtamista ja tuottaa sisäisiä hallintopalveluja sekä vastaa Stakesin ja sen alaisten laitosten tilivirastotehtävistä. Tulosalueen tehtävä on kehittää Stakesin toimintaa ja työvälineitä ja näin luoda edellytykset koko talon tulokselliselle toiminnalle.

Resultatområdet Administration är anslutet till Stakes strategiska ledning. Det producerar administrativa tjänster för internt bruk och ansvarar för de räkenskaper som Stakes och dess underlydande anstalter utför enligt lagen om räkenskapsverk. Resultatområdets uppgift är att utveckla Stakes verksamhet och arbetsredskap och på så sätt skapa förutsättningar för resultatnriktad verksamhet i hela huset.

Stakesin johtaminen perustuu Balanced Scorecard -malliin. BSC-malli on johtamisen työkalu, joka pohjautuu organisaation visiosta määriteltyihin kriittisiin menestystekijöihin.

I Stakes används en metod för balanserad styrning, Balanced Scorecard. BSC-modellen är ett redskap för ledningsfunktionen i vilken man utgående från en vision om organisationen har definierat vissa kritiska framgångsfaktorer.

Osaamista ja johtamista kehitetään

Vuonna 2002 käynnistettiin koko organisaatiota koskeva osaamisen kehittämishanke. Vuoden aikana hanke pilotoitiin kolmessa ryhmässä eri tulosalueilla, minkä pohjalta laaditaan peruskonsepti kehitystyön pohjaksi. Kertomusvuonna jatkui johtamisen valmennus, jonka tavoitteena on luoda Stakesiin osaava ja kannustava johtamistapa.

Tulevaisuuden tavoitteena on jatkuva osaamisen kehittäminen ja osaamisen hyödyntäminen yli ryhmien siten, että hankekokonaisuuksissa kyetään nykyistä paremmin käyttämään koko Stakesin asiantuntemusta.

Kunnandet och ledningsfunktionen utvecklas

År 2002 inleddes ett utvecklingsprojekt inom hela organisationen med personalens kunnande i fokus. Under årets lopp testades projektet i tre grupper på tre olika resultatområden i syfte att etablera riktlinjer för utvecklingsarbetet. Under året instruerades ledningen fortsättningsvis i en ledningsstil vars syfte är att skapa ett kunnigt och sporrande förmansskap.

Kunnandet utvecklas och förädlas kontinuerligt. Siktet är inställt på att i framtiden utnyttja kunnandet på ett gruppöverskridande sätt så att man i olika projekthelheter kan stödja sig på Stakes hela expertkunnande.

Palkkausjärjestelmän uudistamistyö jatkui. Tavoitteena on vuonna 2004 siirtyä järjestelmään, jossa palkka muodostuu tehtäväkohtaisesta ja suoriutumiseen perustuvasta osasta. Uudistuksen tavoitteena on tehdä palkkauksesta entistä oikeudenmukaisempaa ja kannustavampaa.

Henkilöstö – tärkein voimavara

Stakesin palveluksessa oli kertomusvuoden päättyessä 455 henkilöä. Lukuun sisältyvät myös osa-aikaiset työntekijät ja työllistämistuella palkatut. Henkilötyövuosien kokonaismäärä vuonna 2002 oli 419. Määrä kasvoi noin neljä prosenttia edellisvuodesta. Vakainaisia palvelusuhteita oli 264 ja määräaikaisia oli 191.

Henkilöstön keski-ikä oli 44,8 vuotta, ja naisten osuus oli 76 prosenttia.

Stakesin henkilöstö on korkeasti koulutettua. Henkilöstön koulutustasoindeksi vuonna 2002 oli 5,7. Koulutustasoindexin vaihteluvälin arvot ovat 1,5–7, ja ne kertovat ammatillisen pohjakoulutuksen perusteella mitatusta osaamisesta.

Kertomusvuonna kaksi tutkijaa (Heikki Hiilamo ja Hennamari Mikkola) väitteli tohtoriksi. Dosentteina eri yliopistoissa toimi 30 stakeslaista. Dosentteureja oli 37 kappaletta.

Marraskuussa 2002 tulosalue toteutti mittavan henkilöstötutkimuksen, jonka pohjalta määritellään keskeiset kehittämistoimet. Tutkimustulosten mukaan Stakesin vahvuus on, että henkilöstö pitää työstään ja kokee sen mielekkääksi, itsenäiseksi, vastuulliseksi ja haasteelliseksi. Työn asiantuntijaluonteen ja pitkäkestoisten hankkeiden vuoksi työn kuormitus koettiin kuitenkin usein korkeaksi.

Översynen av lönesättningssystemet fortgick. År 2004 planerar Stakes att övergå till ett system där lönen för en anställd återspeglar arbetsuppgiftens art och arbetstagarens prestation. Avlöningen skall bli mera rättvis och sporrande.

Personalen – den viktigaste resursen

I slutet av året uppgick Stakes arbetsstyrka till 455 personer. Siffran inbegriper också deltidsarbetande personal och personer avlönade med sysselsättningsstöd. Personarbetsåren uppgick år 2002 totalt till 419, vilket är en ökning med cirka fyra procent från året innan. Den fastanställda personalen uppgick till 264 och de visstidsanställda till 191 personer.

Personalens genomsnittliga ålder var 44, 8. Andelen kvinnor var 76 procent.

Stakes personal är högt utbildad. Det genomsnittliga indexet på utbildningsnivån låg på 5,7 år 2002. Utbildningsnivåindexets spannvidd var 1,5–7. Indexet anger en persons kunskande utgående från hans eller hennes grundläggande utbildningsnivå inom ett visst yrke.

Två forskare (Heikki Hiilamo och Hennamari Mikkola) doktoretrade år 2002. 30 anställda vid Stakes innehade en docentur vid olika universitet. Docenturema uppgick totalt till 37.

I november 2002 verkställde resultatområdet en omfattande personalundersökning. Utgående från den definieras de viktigaste utvecklingsåtgärderna. Forskningsresultaten visar att Stakes styrka är att personalen gillar sitt arbete och upplever att det är meningsfullt, självständigt, ansvarsfullt och utmanande. Till följd av att Stakes är ett expertorgan och projekten därtill ofta långvariga uppgav många att arbetet belastar dem i hög grad.

41

KOULUTUSASTE	2002	2001	UTBILDNINGSNIVÅ
Perusaste	7,5	8,1	Grundnivå
Keskiaste	15,4	14,9	Mellannivå
Alin korkea-aste	13,2	13,1	Lägsta högre nivå
Alempi korkeakouluaste	8,3	8,5	Lägre högskolenivå
Ylempi korkeakouluaste	36,9	37,2	Högre högskolenivå
Tutkijakoulutusaste	18,7	18,2	Forskarutbildningsnivå
Yhteensä	100,0	100,0	Totalt

Johtoryhmä 2003 *Ledningsgrupp 2003*

Pääjohtaja *Generaldirektör* Vappu Taipale (puheenjohtaja, *ordförande*)
 Ylijohtaja *Överdirektör* Mauno Konttinen (varapuheenjohtaja, *viceordförande*)
 Ylijohtaja *Överdirektör* Matti Heikkilä (vv., *tjänstledig* 21.10.2002–31.3.2003)
 Ylijohtajan sijainen, tutkimuspäällikkö *Ställföreträdande överdirektör, forskningschef*
 Mikko Kautto (21.10.2002–31.3.2003)
 Johtaja *Direktör* Terhi Lönnfors
 Tulosaluejohtaja *Resultatombådesdirektör* Juha Teperi
 Tulosaluejohtaja *Resultatombådesdirektör* Sirpa Taskinen
 Tulosaluejohtaja *Resultatombådesdirektör* Hannu Hämäläinen
 Tulosjohtaja *Resultatdirektör* Ali Arsalo
 Johtaja *Direktör* Esko Hänninen
 Suunnittelija *Planerare* Kirsi-Marja Lehtelä (sihteeri, *sekreterare*)

Neuvottelukunta *Delegation*

Maaherra *Landshövding* Eino Siuruainen, Oulun lääninhallitus (puheenjohtaja)
Länsstyrelsen i Uleåborgs län (ordförande)
 Johtaja *Verkställande direktör* Pekka Alanen, Suomen Kuntaliitto *Finlands Kommunförbund*
 Hallitusneuvos *Regeringsrådet* Aino-Inkeri Hansson, sosiaali- ja terveysministeriö
Social- och hälsovårdsministeriet
 Professori *Professor* Marja Jylhä, Tampereen yliopisto *Tammerfors universitet*
 Sosiaalitoimenjohtaja *Direktören för socialväsendet* Maija Kyttä, Turun kaupungin sosiaalikeskus
Åbo stads socialcentral
 Osastojohtaja *Avdelningsdirektör* Kari Lindström, Työterveyslaitos *Institutet för arbetshygien*
 Ylijohtaja *Överdirektör* Aslak Lindström, opetushallitus *Utbildningsstyrelsen*
 Tutkimusprofessori *Forskningsprofessor* Jouko Lönnqvist, Kansanterveyslaitos *Folkhälsainstitutet*
 Perusturvajohtaja *Omsorgsdirektör* Juha Metso, Espoon kaupunki *Esbo stad*
 Teknologia-asiantuntija *Teknologiexpert* Pentti Nummi, Teknologian kehittämiskeskus
Teknologiska utvecklingscentralen
 Johtaja *Direktör* Matti Pulkkinen, Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri *Norra Savolax sjukvårdsdistrikt*
 Landskapsläkare Birger Ch. Sandell, Ålands landskapsstyrelse
 Pääjohtaja *Generaldirektör* Vappu Taipale, Stakes
 Atk-suunnittelija *Adb-planerare* Satu Kerppilä, Stakesin henkilöstön edustaja *Stakes personalrepresentant*

Esteetön ja läpinäkyvä Stakestalo *Stakeshuset är tillgängligt och transparent*

44

Stakes muutti uusiin vuokratiloihin kesällä 2002. Stakestalon suunnittelun lähtökohtana on ollut toiminnallisesti, teknisesti ja ekologisesti kestävä ratkaisu.

Sommaren 2002 flyttade Stakes in i nya hyrtrymmen. En hållbar lösning i funktionellt, tekniskt och ekologiskt avseende var utgångspunkten när Stakeshuset planerades.

”Vuosien saatossa kasvanut organisaatio oli Ympyrätalossa epäkäytännöllisesti hajallaan, vuokra nousi rajusti, ja Ympyrätalo oli menossa remonttiin. Ajatus uudesta toimitalosta heräsi pian sen jälkeen, kun kävi ilmi, ettei Stakesin kokoiselle laitokselle löydy valmista toimitilaa halutulta alueelta”, Stakesin ylijohdaja Mauno Konttinen selvittää hankkeen taustoja.

Kahdeksankerroksinen uudistalo sijaitsee Sömäisten rannassa Osuusliike Elannon entisessä teollisuuskorttelissa. Osa Stakesin toimintoista sijoittuu Elannon entisen juuresvaraston tiloihin. Alueen historiallinen perintö on haluttu säilyttää, ja punatiilien uudisrakennus jatkaa teollisuusalueen jylkevää arkkitehtuuria.

Kestävää kehitystä käytännössä

Rakennukselle odotetaan vähintään sadan vuoden elinkaarta. ”Rakentamisessa käytetyt materiaalit ovat kieränettäviä tai helposti hävitettäviä. Tiloissa on käytetty runsaasti muun muassa tiiltä, betonia ja terästä”, Mauno Konttinen kertoo. Tiloja rakennettaessa on otettu huomioon erilaisten käyttäjäryhmien tarpeet ja helppo muunneltavuus.

Uudistalossa haluttiin säilyttää omat työhuoneet. Vain saneeratussa osassa työskennellään myös avoimessa tilassa. Työhuoneiden käytävän puoleiset seinät ovat lasia, ja eri puolilla taloa on kokoontumis- ja ryhmätyötiloja.

Stakes on sitoutunut edistämään ympäristön, palvelujen ja tuotteiden esteettömyyttä. Uusissa tiloissa on huolehdittu siitä, että ne ovat erilaisten käyttäjien näkökulmasta toimivat ja helposti saavutettavat. Erityistä huomiota on kiinnitetty liikuntaesteisten ja aistivammaisten tarpeisiin sekä tilojen viihtyisyyteen ja joustavuuteen.

Materiaalivalinnoissa on otettu huomioon ympäristöystävällisyys, turvallisuus ja helppohoitoisuus. Talotekniikassa on sovellettu uusinta energiaa säästävää valaistus- ja ilmastointitekniikkaa. Jotta myös erityisryhmien olisi helppo asioida Stakestalossa, osassa kokoustiloja on heikkokuuloisia varten induktiosilmukat. Myös äänen vaimennukseen ja opastukseen on kiinnitetty huomiota.

Luentosalin saavutettavuutta on parannettu luopumalla perinteisestä porrastetusta ratkaisusta. Luiskamaisesti toteutetussa luentosalissa on helppo liikkua myös pyörätuolilla.

”Under årens lopp hade vår organisation vuxit sig stor och utrymmena i Hagnäs var inte längre ändamålsenliga. Hyran sköt dessutom i höjden och kontorshuset i Hagnäs stod inför en renovering. Ganska snabbt insåg vi att vi måste skaffa oss helt nya kontorsutrymmen: det fanns helt enkelt inte lämpliga utrymmen att tillgå för en organisation av Stakes storlek.”, berättar överdirektör Mauno Konttinen om bakgrunden till flytten.

Nybyggnaden på åtta våningar finns i Sömäs strand i ett kvarter som Andelslaget Elanto tidigare rådde över. Bl.a. byggdes ett utjänt rotsaksförråd om innan det kunde tas i bruk som kontorslokal. Områdets historiska traditioner har bevarats: nybygget i rödtegel smälter väl in i den bastanta arkitektur som präglar industriområdet.

Hållbar utveckling i praktisk tillämpning

Vi räknar med att nybyggets livscykel är minst hundra år.

”Byggmaterialet har valts så att det går att återvinna eller är nedbrytbart. Tegel, betong och stål dominerar”, berättar Mauno Konttinen. Vi ville att utrymmena svarar mot olika användargrupperns behov. Vidare satsade vi på att kunna anpassa dem efter varierande användningsändamål.

Ena arbetsrum för de anställda var viktigt. Bara i den ombyggda delen finns öppet kontorslandskap. Arbetsrummens väggar är av glas på den sida där korridoren finns. På olika håll i huset finns mötesutrymmen och platser som är avsedda för grupparbete.

Stakes har förbundit sig att främja miljöns, tjänstemas och produkternas tillgänglighet. De nya utrymmena har planerats så att de fungerar med tanke på olika användargrupper och så att det är enkelt för besökare att ta sig fram i huset. Speciellt har man uppmärksammat rörelsehämmade personers samt syn- och hörsel-skadades specialbehov. Trivsel och flexibilitet har vi också satsat på.

Vi har valt miljövänliga, beprövade och lättskötta material. Belysningen och luftkonditioneringen fyller kraven på låg energiförbrukning. Med tanke på personer med nedsatt hörsel har mötesutrymmena försetts med induktionsslingor. Vidare finns ljuddämpande inredning och tydlig skyltning.

Det är enkelt att ta sig till husets auditorium som saknar trappor. Med tanke på rullstolsbundna har auditoriet försetts med en ramp.

Taloudellinen katsaus

Stakesin maksuttomaan toimintaan oli kertomusvuonna käytettävissä toimintamenomomentin määrärahaa 24,6 miljoonaa euroa, josta käytettiin 22,4 miljoonaa euroa. Stakesin toimintamenomomentilla käsitellään valtion budjettirahoituksen lisäksi nettoperiaatteella EU:lta ja muualta valtionhallinnon ulkopuolelta saatu projektirahoitus ja vastaavat menot. Menot kasvoivat 12,9 prosenttia vuoteen 2001 verrattuna.

Maksullisen toiminnan tulot olivat 6,1 miljoonaa euroa ja menot 5,7 miljoonaa euroa. Vuodesta 2001 tulot kasvoivat 2,9 prosenttia ja menot vähenivät 4,6 prosenttia.

Toiminnan rahoitusrakenne

Stakesin toiminnan rahoitus koostui valtion budjettirahoituksesta (64 %), maksullisen toiminnan tuotoista (16 %) ja muusta ulkopuolisesta rahoituksesta (20 %). Aiempiin vuosiin verrattuna rahoitusrakenteessa ei tapahtunut merkittäviä muutoksia.

Omaan toimintaansa käyttämien varojen lisäksi Stakes on hallinnoinut ja välittänyt korvauksia muun muassa EU-hankkeiden yhteistyökumppaneille, kunnille ja Alkoholitutkimussäätiölle yhteensä runsaat 4,8 miljoonaa euroa. Suurin yksittäinen välitettävä erä (2,8 milj.) oli valtion korvaus sodista kärsineiden huoltoon.

Menorakenne

Stakesin toiminnan menot olivat 34,8 miljoonaa euroa. Menoista 52 prosenttia muodostui henkilöstömenoista, 18 prosenttia ostopalveluista ja loput 30 prosenttia vuokra- ja muista menoista.

Ekonomisk översikt

Under verksamhetsåret disponerade Stakes för sin icke-avgiftsbelagda verksamhet 24,6 miljoner euro från momentet för verksamhetsutgifter. Av den här summan användes 22,4 miljoner euro. Utöver statliga budgetmedel omfattar momentet för verksamhetsutgifter projektfinansiering från EU och finansiering från andra icke-statliga organ enligt nettoprincipen samt övriga utgifter av liknande karaktär. Jämfört med år 2001 ökade utgifterna med 12,9 %.

Inkomsterna från den avgiftsbelagda verksamheten uppgick till 6,1 miljoner euro. Motsvarande utgifter uppgick till 5,7 miljoner euro. Jämfört med år 2001 ökade inkomsterna med 2,9 % och utgifterna minskade med 4,6 %.

Verksamhetens finansieringsstruktur

Stakes finansierade sin verksamhet till 64 % med statliga budgetmedel och till 16 % med avgiftsbelagd verksamhet. Den externa finansieringen uppgick till 20 %. Jämfört med tidigare år skedde inga avsevärda förändringar i finansieringsstrukturen.

Utöver medel för den egna verksamheten har Stakes administrerat och förmedlat drygt 4,8 miljoner euro i ersättning bl.a. till samarbetsparter i olika EU-projekt, kommuner och Stiftelsen för alkoholforskning. Vården av personer med krigsrelaterade skador utgjorde den största enskilda posten (2,8 milj.).

Utgiftsstruktur

Utgifterna för Stakes verksamhet uppgick till 34,8 miljoner euro. 52 % av utgifterna var personalutgifter, 18 % köpt service och resterande 30 % utgjorde hyres- och övriga utgifter.

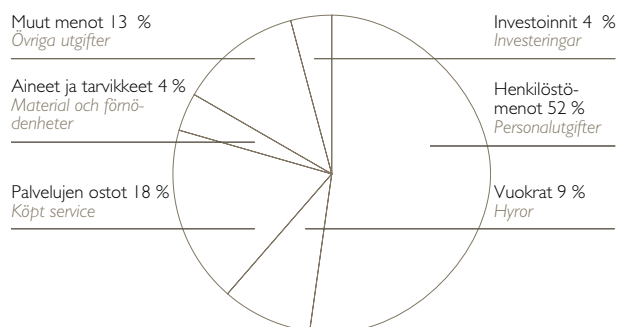
Tuotto- ja kululaskelma

Tuotto- ja kululaskelmaan sisältyy lähes kaikki toimintaan saatu ja käytetty rahoitus. Vain osa ulkopuolisesta rahoituksesta, toisin sanoen taseessa seurattavat välitettävät varat, eivät sisälly tuotto- ja kululaskelmaan.

Koska budjettirahoitus ei sisälly tuottoihin, jää tilikauden kulujäämä pääsääntöisesti alijäämäiseksi.

Tuotto- ja kululaskelmassa esitetään koko Stakes tiliviraston tuotot ja kulut eli se sisältää myös valtion mielisairaalat ja koulukodit. Laskelman perusteella koko tiliviraston tuotot olivat 60,8 miljoonaa euroa, kulut 90,3 miljoonaa euroa ja tilikauden taseeseen kirjattu kulujäämä 29,5 miljoonaa euroa. Muut toiminnan tuotot, jotka sisältävät ulkopuolista rahoitusta, muodostivat 15 prosenttia kokonaistuotoista, kun taas maksullisen toiminnan tuottojen osuus oli 82 prosenttia. Henkilöstökulujen osuus oli 58 prosenttia ja siirtotalouden kulujen osuus 7 prosenttia kokonaiskuluista.

TOIMINNAN MENOT, YHTEENSÄ 34,8 MILJ.
UTGIFTER FÖR VERKSAMHETEN, TOTALT 34,8 MN

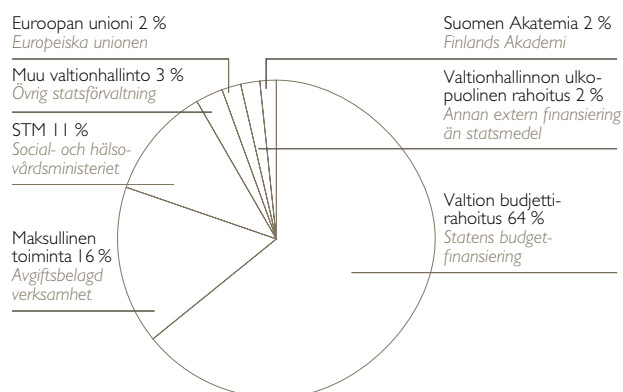
Intäkt- och kostnadskalkyl

Intäkt- och kostnadskalkylen omfattar nästan all finansiering som verksamheten omfattar. En del av den externa finansieringen, d.v.s. de poster i balansräkningen som Stakes förmedlar vidare, ingår inte i intäkt- och kostnadskalkylen.

P.g.a. att intäkterna inte omfattar budgetfinansieringen visar räkenskapsperioden vanligen ett underskott.

Intäkt- och kostnadskalkylen omfattar alla intäkter och kostnader som Stakes har i egenskap av räkenskapsverk, d.v.s. den omfattar också statens mentalsjukhus och skolhem. På basis av kalkylen uppgick räkenskapsverkets totala intäkter till 60,8 miljoner euro, de totala kostnaderna till 90,3 miljoner euro och underskottet i balansräkningen till 29,5 miljoner euro. De övriga intäkterna av verksamheten, som omfattar extern finansiering, utgjorde 15 % av de totala intäkterna. Den avgiftsbelagda verksamhetens andel utgjorde 82 %. Personalkostnaderna utgjorde 58 % av totalkostnaderna och kostnaderna för poster som redovisas vidare utgjorde 7 % av totalkostnaderna.

TOIMINNAN RAHOITUS LÄHTEITTÄIN, YHTEENSÄ 38,3 MILJ.
FINANSIERING AV VERKSAMHETEN ENLIGT KÄLLA, TOTALT 38,3 MN

euroa/euro

1.1.–31.12.2002 1.1.–31.12.2001

TOIMINNAN TUOTOT			INTÄKTER AV VERKSAMHETEN
Maksullisen toiminnan tuotot	50 024 731,39	46 676 514,98	Intäkter av avgiftsbelagd verksamhet
Vuokrat ja käyttökorvaukset	726 469,63	717 291,42	Hyror och serviceintäkter
Muut toiminnan tuotot	9 383 029,70	7 744 584,14	Övriga intäkter av verksamheten
	60 134 230,72	55 138 390,54	
TOIMINNAN KULUT			KOSTNADER AV VERKSAMHETEN
Aineet, tarvikkeet ja tavarat			Material, fömödenheter och varor
Ostot tilikauden aikana	5 362 340,16	4 017 077,87	Inköp under räkenskapsperioden
Varastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-20 497,41	5 741,06	Lagerökning (-) eller lagerminskning (+)
Henkilöstökulut	52 460 119,97	50 266 057,01	Personalkostnader
Vuokrat	7 228 491,14	6 568 687,76	Hyror
Palvelujen ostot	9 622 353,16	8 350 210,41	Köpta tjänster
Muut kulut	2 766 259,81	2 230 576,72	Övriga kostnader
Valmisteverastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	103 356,53	281 658,42	En ökning (-) eller minskning (+) av varulagren
Poistot	1 200 742,00	1 158 814,80	Avskrivningar
Sisäiset kulut	689 361,50	697 660,09	Interna kostnader
	-79 412 526,86	-73 576 484,14	
JÄÄMÄ I	-19 278 296,14	-18 438 093,60	UNDERSKOTT I
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT			FINANSIELLA INTÄKTER OCH KOSTNADER
Rahoitustuotot	4 586,52	4 930,87	Finansiella intäkter
Rahoituskulut	335,26	182,42	Finansiella kostnader
	4 251,26	4 748,45	
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT			EXTRAORDINÄRA INTÄKTER OCH KOSTNADER
Satunnaiset tuotot	404,02	3 132,08	Extraordinära intäkter
Satunnaiset kulut	2 214,53	1 939,07	Extraordinära kostnader
	-1 810,51	1 193,01	

TUOTTO- JA KULULASKELMA * INTÄKTS- OCH KOSTNADSKALKYL

euroa/euro	I.I.-31.12.2002	I.I.-31.12.2001	
JÄÄMÄ II	-19 275 855,39	-18 432 152,14	UNDERSKOTT II
SIIRTOTALOUDEN TUOTOT JA KULUT			INTÄKTER OCH KOSTNADER FÖR POSTER SOM REDOVISAS VIDARE
TUOTOT:			INTÄKTER
Kunnilta	16 217,54	8 140,80	Kommuner
Kuntayhtymiltä	10 229,29	4 053,91	Samkommuner
Muut	3 712,23	2 396,37	Övriga
	30 159,06	14 591,08	
KULUT:			KOSTNADER
Kunnille	3 215 346,09	3 519 528,12	Kommuner
Kuntayhtymille	169 905,13	115 510,21	Samkommuner
Elinkeinoelämälle	515 597,06	340 856,22	Näringslivet
Voittoa tavoittelemattomille yhteisöille	590 603,33	557 522,76	Icke vinststrävande samfund
Kotitalouksille	339 427,51	317 011,93	Hushåll
Ulkomaille	1 554 692,29	1 767 811,80	Utomlands
Muut	1 682,00	1 681,88	Övriga
	-6 387 253,41	-6 619 922,92	
JÄÄMÄ III	-25 632 949,74	-25 037 483,98	UNDERSKOTT III
TUOTOT VEROISTA JA PAKOLLISISTA MAKSUISTA			INTÄKTER FRÅN SKATTER OCH OBLIGATORISKA AVGIFTER
Perityt arvonlisäverot	629 727,83	531 660,85	Uppburna mervärdesskatter
Suoritetut arvonlisäverot	4 517 970,69	3 683 445,40	Erlagda mervärdesskatter
	-3 888 242,86	-3 151 784,55	
TILIKAUDEN KULUJÄÄMÄ	-29 521 192,60	-28 189 268,53	RÄKENSKAPSPERIODENS UNDERSKOTT

euroa/euro	31.12.2002	31.12.2001	
VASTAAVAA			AKTIVA
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄVAIKUTTEISET SIIJOITUKSET			ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR OCH ÖVRIGA LÅNGFRISTIGA PLACERINGAR
Aineettomat hyödykkeet			<i>Immateriella tillgångar</i>
Aineettomat oikeudet	286 505,28	310 996,52	<i>Immateriella rättigheter</i>
Muut pitkävaikutteiset menot	22 193,92	6 471,16	<i>Övriga utgifter med lång verkningstid</i>
	308 699,20	317 467,68	
Aineelliset hyödykkeet			<i>Materiella tillgångar</i>
Rakennelmat	9 600,49	4 170,44	<i>Konstruktioner</i>
Koneet ja laitteet	3 843 315,95	2 936 638,09	<i>Maskiner och apparater</i>
Kalusteet	184 603,56	84 045,20	<i>Inventarier</i>
Muut aineelliset hyödykkeet	11 277,00	11 398,83	<i>Övriga materiella tillgångar</i>
	4 048 797,00	3 036 252,56	
Käyttöomaisuus ja muut pitkäaikaiset sijoitukset			<i>Värdepapper som hör till anläggningstillgångarna och övriga långfristiga placeringar</i>
Käyttöomaisuusarvopaperit	30 501,00	30 492,47	<i>Värdepapper som hör till anläggningstillgångarna</i>
	30 501,00	30 492,47	
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIIJOITUKSET YHTEENSÄ	4 387 997,20	3 384 212,71	ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR OCH ÖVRIGA LÅNGFRISTIGA PLACERINGAR TOTALT
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS			OMSÄTTNINGS- OCH FINANSIERINGSTILLGÅNGAR
Vaihto-omaisuus			<i>Omsättningstillgångar</i>
Aineet ja tarvikkeet	136 359,94	120 783,88	<i>Material och fömödenheter</i>
Keskeneräiset tuotteet	41 507,57	135 831,29	<i>Halvfärdiga produkter</i>
Valmiit tuotteet/Tavarat	275 326,09	279 437,56	<i>Färdiga produkter/varor</i>
	453 193,60	536 052,73	
Lyhytaikaiset saamiset			<i>Kortfristiga fordringar</i>
Myyntisaamiset	9 134 951,53	7 322 459,89	<i>Kundfordringar</i>
Muut lyhytaikaiset saamiset	37 749,66	32 699,54	<i>Övriga kortfristiga fordringar</i>
Ennakkomaksut	518 981,90	590 653,59	<i>Förskottsbetalningar</i>
	9 691 683,09	7 945 813,02	
Rahat, pankkisaamiset ja muut rahoitusvarat			<i>Kassa, banktillgångar och övriga finansieringstillgångar</i>
Kassatilit	7 532,37	2 619,22	<i>Kassakonton</i>
Tiliviraston tulotilit	15,08	0,00	<i>Räkenskapsverkets inkomstkonton</i>
Muut pankkitilit	575 096,38	256 947,41	<i>Övriga bankkonton</i>
Muut rahat ja pankkisaamiset	2 427,93	2 390,99	<i>Övriga kassa- och banktillgångar</i>
	585 071,76	261 957,62	
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS YHTEENSÄ	10 729 948,45	8 743 823,37	OMSÄTTNINGS- OCH FINANSIERINGSTILLGÅNGAR TOTALT
VASTAAVAA YHTEENSÄ	15 117 945,65	12 128 036,08	AKTIVA TOTALT

TASE 31.12.2002 * BALANSRÄKNING 31.12.2002

euroa/euro	31.12.2002	31.12.2001	
VASTATTAVAA			PASSIVA
OMA PÄÄOMA			EGET KAPITAL
Valtion pääoma			Statens kapital
Valtion pääoma 01.01.1998	749 937,98	749 937,98	Statens kapital 01.01.1998
Edellisten tilikausien pääoman muutos	-1 228 445,61	116 624,08	Balanserad vinst från tidigare räkenskapsperioder
Pääoman siirrot	29 472 106,92	26 844 198,87	Kapitalöverföringar
Tilikauden kulujäämä	-29 521 192,60	-28 189 268,53	Räkenskapsperiodens underskott
	-527 593,31	-478 507,60	
Rahastojen pääomat			Fondkapital
Muut valtion rahastot ja lahjoitetut varat	2 427,93	2 390,99	Övriga statliga fonder och donationer
	2 427,93	2 390,99	
VIERAS PÄÄOMA			FRÄMMANDE KAPITAL
Lyhytaikainen			Kortfristig
Saadut ennakot	1 452 994,08	586 655,82	Erhållna förskott
Ostovelat	2 349 812,74	2 109 398,74	Leverantörsskulder
Tilivirastojen väliset tilitykset	1 280 754,19	1 252 178,26	Interna överföringar mellan räkenskapsverken
Edelleen tilitetävät erät	1 697 319,52	1 173 126,10	Poster som redovisas vidare
Siirtovelat	6 520 984,94	6 274 124,67	Resultatregleringar
Muut lyhytaikaiset velat	2 341 245,56	1 208 669,10	Övriga kortfristiga skulder
	15 643 111,03	12 604 152,69	
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	15 643 111,03	12 604 152,69	FRÄMMANDE KAPITAL TOTALT
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	15 117 945,65	12 128 036,08	PASSIVA TOTALT

Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämisskeskus Stakes
Forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården Stakes

PL 220, 00531 HELSINKI PB 220, 00531 HELSINGFORS
KÄYNTIOSOITE: LINTULAHDENKUJA 4 BESÖKSADRESS FÅGELVIKSGRÄNDEN 4
PUHELIN TELEFON (09) 39 671 (VAIHDE VÄXEL), FAKSI TELEFAX (09) 761 307
SÄHKÖPOSTI: ETUNIMI.SUKUNIMI@STAKES.FI E-POST: FÖRNAMN.EFTERNAMN@STAKES.FI
INTERNET INTERNET WWW.STAKES.FI

Palvelunumerot Servicenummer

Asiakaspalvelu Kundtjänst	3967 2190
Sähköposti E-post	asiakaspalvelu@stakes.fi
Julkaisutalaukset Beställning av publikationer	3967 2190
Tilaukset puhelinvastaajaan	3967 2308
Per telefonsvarare	3967 2308
Sähköposti Per e-post	orders@stakes.fi
Faksi Per telefax	3967 2450
Kirjaamo ja arkisto Registratorskontor och arkiv	3967 2393
Sähköposti E-post	kirjaamo@stakes.fi arkisto@stakes.fi
TERVE-SOS 2003 TERVE-SOS 2003	3967 2074
Sähköposti E-post	tervesos@stakes.fi
Verkkopalvelu Webbtjänst	www.stakes.fi/tervesos
Tietopalvelu Informationstjänst	3967 2194
Kirjasto Bibliotek	3967 2387
Faksi Telefax	3967 2392
Sähköposti E-post	infolib@stakes.fi
Viestintä Information	3967 2002
Faksi Telefax	3967 2052
Sähköposti E-post	viestinta@stakes.fi
Dialogi-lehti Tidskriften Dialogi	
Päätoimittaja Riitta Viialainen Chefredaktör	3967 2440
Yhteiskuntapolitiikka-lehti	
Den vetenskapliga tidskriften Yhteiskuntapolitiikka	
Päätoimittaja Matti Virtanen Chefredaktör	3967 2196
Nordisk alkohol- och narkotikatidskrift	
Päätoimittaja Kerstin Stenius Chefredaktör	3967 2197
Johto Ledning	
Pääjohtaja Vappu Taipale Generaldirektör	3967 2011
Ylijohtaja Mauno Kontinen Överdirektör	3967 2027
Ylijohtaja Matti Heikkilä Överdirektör	3967 2025
Johtaja Terhi Lönnfors Direktör	3967 2080
Pääjohtajan sihteeri Merja Paimensaari	3967 2010
Generaldirektörens sekreterare (w. 17.3.–12.10.2003) (tjänstledig 17.3.–12.10.2003)	
Pääjohtajan sihteerin sijainen Riitta Oksanen	3967 2010
Ställföreträdande sekreterare till generaldirektören (17.3.–12.10.2003)	

Sosiaali- ja terveystieteiden palvelut

Social- och hälsovårdstjänster	
Tulosaluejohtaja Juha Tepen Resultatområdesdirektör	3967 2263
Esteettömyysryhmä Tillgänglighet och delaktighet	
Kehittämispäällikkö Ronald Wiman Utvecklingschef	3967 2464
FinOHTA - Terveystieteiden menetelmien arviointiyksikkö	
FinOHTA - Finländska enheten för utvärdering av medicinsk metodik	
Tutkimusprofessori Marjukka Mäkelä Forskningsprofessor	3967 2290
FinSoc - Sosiaalipalvelujen evaluatior ryhmä	
FinSoc - Utvärdering av socialtjänsten	
Kehittämispäällikkö Riitta Haverinen Utvecklingschef	3967 2087
(w. 1.1.–31.7.2003) (tjänstledig 1.1.–31.7.2003)	
Ryhmäpäällikkö sijainen, tutkija Pekka Karjalainen	3967 2055
(1.1.–31.7.2003) Ställföreträdande utvecklingschef, forskare	
Ikäntymisen ja palvelut Äldreservice och äldrepolitik	
Tutkimusprofessori Marja Vaarama Forskningsprofessor	3967 2213
Käytäntöjen tutkimusryhmä Forskning i praktisk verksamhet	
Tutkimusprofessori Elina Hemminki Forskningsprofessor	3967 2307
Mielenterveysryhmä Mental hälsa	
Kehittämispäällikkö Kristian Wahlbeck Utvecklingschef	3967 2300
Palvelujen laaturyhmä Servicekvalitet	
Yliääkäri Ulla Idänpään-Heikkilä Överläkare	3967 2467
Terveystaloustieteen keskus CHESS	
Centrum för hälsoekonomi CHESS	
Kehittämispäällikkö Markku Pekurinen Utvecklingschef	3967 2630
Vaikutavuuden ja oikeudenmukaisuuden tutkimusryhmä	
Forskningsgrupp för effektivitet och rättvisa	
Erikoistutkija Ilmo Keskimäki Specialforskare	3967 2256
Vammaispalvelut ja apuvälineet	
Service för handikappade personer och hjälpmedel	
Kehittämispäällikkö Aulikki Rautavaara Utvecklingschef	3967 2077
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen	
Välfärds- och hälsofrämjande	
Tulosaluejohtaja Sirpa Taskinen Resultatområdesdirektör	3967 2148
Hyvinvoinnin tutkimusryhmä Välfärdsforskning	
Tutkimuspäällikkö Mikko Kautto Forskningschef	3967 2211

YHTEYSTIEDOT * KONTAKTINFORMATION

Alkoholi- ja huumeututkimus Alkohol- och drogforskning Tutkimusprofessori Marja Holmila Forskningsprofessor	3967 2012
Ehkäisevä päihdetyö Alkohol- och drogprevention Kehittämispäällikkö Leena Warsell Utvecklingschef	3967 2489
Lapsuus ja perhe Barndom och familj Tutkimusprofessori Marjatta Bardy Forskningsprofessor	3967 2323
Kuntien hyvinvointistrategiat Kommunala välfärdsstrategier Kehittämispäällikkö Kerttu Perttilä Utvecklingschef	3967 2318
Verkostotutkimus ja kehittämismenetelmät Nätverksforskning och utvecklingsmetoder Tutkimusprofessori Tom Amkil Forskningsprofessor	3967 2225

StakesTieto

StakesInformation

Tulosaluejohtaja Hannu Hämäläinen Resultatområdendesdirektör	3967 2375
Sähköposti E-post	tieto@stakes.fi
Asiakaspalveluryhmä Kundtjänst Toimittaja Leena Vihma Redaktör	3967 2124
Julkaisuryhmä Publikationer Päätöimittaja Riitta Viialainen Chefredaktör	3967 2440
Tilastoprosessit-ryhmä Statistiska processer Kehittämispäällikkö Esa Arajärvi Utvecklingschef	3967 2355
Tilastoryhmä Statistik Kehittämispäällikkö Olli Nylander Utvecklingschef	3967 2350
Tietoteknologian osaamiskeskus Informationsteknologiskt kompetenscenter Tutkimusprofessori Pekka Ruotsalainen Forskningsprofessor	3967 2351
Tietopalvelu Informationstjänst Projektipäällikkö Jouko Ylälahti Projektchef	3967 2406
Viestintä Information Viestintäpäällikkö Helena Lemminkäinen Informationschef	3967 2002

Hallintopalvelut

Administration

Johtaja Terhi Lönnfors Direktör	3967 2080
Henkilöstö- ja yleishallintoyksikkö Personaladministration och service Lakimies Riitta-Liisa Niittymaa Jurist	3967 2058
Taloushallinto Ekonomiförvaltning Talouspäällikkö Tuula Vieru Ekonomichef	3967 2635
Suunnittelu Planering Suunnittelupäällikkö Mikko Staff Planeringschef	3967 2070
Johdon palvelut Ledningens stab Johtaja Tellervo Kling Direktör	3967 2177
Sisäinen tarkastus Intern revision Ylitarkastaja Elina Hyrsylä Överinspektör	3967 2667

Ulkomaanavun yksikkö

Enheten för internationellt utvecklingsarbete

Tulosjohtaja Ali Aarsalo Resultatdirektör	3967 2042
Sähköposti E-post	idc@stakes.fi
Verkkopalvelu Webbtjänst	www.stakes.fi/hedec
Talousasiat Ekonomi Kehittämispäällikkö Timo Sorsa Utvecklingschef	3967 2638
Siirtymätalouden maat Transitionsländer Projektipäällikkö Anne-Marie Grouev Projektchef	3967 2031
Kehityksmaat Utvecklingsländer Kehittämispäällikkö Ulla Parviainen Utvecklingschef	3967 2036

Alue- ja kuntapalvelut

Tjänster för regioner och kommuner

Johtaja Esko Hänninen Direktör	3967 2611
TERVE-SOS 2003 ja markkinointipalvelu Evenemanget TERVE-SOS 2003 och marknadsföringsservice Projektipäällikkö Anna Keto-Tokoi Projektchef	3967 2074

